

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

«ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ»

Завідувач кафедри

д.е.н., проф.

_____ Володимир ЗАЙЧЕНКО

« _____ » _____ 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
на тему:
«ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ (НА
ПРИКЛАДІ ТОВ «АВІДАЛЬ», М. КИЇВ)»
«FORMATION OF A MECHANISM FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT
OF ENTREPRENEURSHIP IN CONDITIONS OF CHALLENGES AND
THREATS»

Виконав здобувач вищої освіти

2м курсу, групи ЕОБ23м-1,4

ОПП «Економіка та організація бізнесу»

спеціальності 076 «Підприємництво та

торгівля» _____ Олег Авер'янов

« _____ » _____ 2024 р.

Керівник роботи: д.е.н., професор

_____ Володимир ЗАЙЧЕНКО

« _____ » _____ 2024 р.

Рецензент роботи: д.е.н., проф.

_____ Вікторія ГРАНОВСЬКА

« _____ » _____ 2024 р.

м. Кропивницький

2024 р.

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економічний

Кафедра Економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітньо-професійна програма Економіка та організація бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Економіки, підприємництва та
готельно-ресторанної справи

д.е.н. проф. Володимир ЗАЙЧЕНКО

« ____ » _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Авер'янова Олега Валерійовича

1. Тема роботи «Формування механізму інноваційного розвитку підприємництва в умовах викликів і загроз (на прикладі ТОВ «Авідаль», м. Київ)»

2. Керівник роботи Зайченко Володимир Васильович, д.е.н., професор

3. Строк подання роботи до захисту _____ 2024 року

Мета та завдання кваліфікаційної роботи. Мета роботи – розробка та обґрунтування механізму інноваційного розвитку підприємництва, що дозволяє адаптуватися та ефективно реагувати на сучасні виклики та загрози в умовах глобальної невизначеності, на прикладі ТОВ «Авідаль».

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання: - вивчити сутність, особливості та роль інноваційного розвитку підприємництва; - дослідити глобальні та національні виклики для інноваційного розвитку; - аналізувати інституційні засади регулювання інноваційного підприємництва в Україні; - описати діяльність ТОВ «Авідаль»; проаналізувати фінансово-економічний стан компанії; - оцінити рівень інноваційного розвитку компанії; вивчити зарубіжний досвід для стимулювання інновацій; - дослідити та адаптувати успішні міжнародні практики інноваційного розвитку до українських умов; розробити концептуальний механізм для активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль».

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Ознайомлення з літературними джерелами</i>		
2.	<i>Написання вступу та першого розділу</i>		
3.	<i>Написання другого розділу</i>		
4.	<i>Написання третього розділу</i>		
5.	<i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>		
6.	<i>Перевірка роботи на унікальність та виявлення академічного плагіату</i>		
7.	<i>Підготовка ілюстративного матеріалу, отримання відгуку наукового керівника, зовнішньої рецензії, підготовка до захисту</i>		

Дата видачі завдання

« ____ » _____ 2024 року

Керівник роботи _____ Зайченко В.В.
(підпис)

Завдання прийнято до виконання

« ____ » _____ 2024 року

Здобувач _____ Авер'янов О.В.
(підпис)

АНОТАЦІЯ

Авер'янов О. В. «Формування механізму інноваційного розвитку підприємництва в умовах викликів і загроз (на прикладі ТОВ «Авідаль», м. Київ)»: Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за ОПП «Економіка підприємства» зі спеціальності 076 – «Підприємництво та торгівля» / Центральноукраїнський національний технічний університет. м. Кропивницький, 2024. 106 с.

У першому розділі було досліджено теоретичні основи інноваційного розвитку підприємництва. Визначена сутність, особливості та роль інноваційного розвитку підприємництва в умовах викликів і загроз. Визначені основні напрями інноваційного розвитку, які є критично важливими для підприємництва в Україні. Досліджені основні аспекти інноваційного розвитку підприємства, які можна аналізувати через категорії різних видів інновацій, де кожен вид інновацій вивчається з метою виявлення їх впливу на розвиток підприємства. Розглянуті глобальні та національні виклики інноваційному розвитку підприємництва. Досліджено інституційні засади регулювання інноваційного підприємництва в Україні. Обґрунтовано, що неформальні інститути доповнюють формальні законодавчі та регуляторні механізми, створюючи умови для ефективного розвитку та поширення інновацій.

У другому розділі проведена оцінка фінансово-економічної та інноваційної діяльності ТОВ «Авідаль». Аналіз фінансово-економічного становища ТОВ «Авідаль», показав, що загалом компанія демонструє здатність генерувати прибуток, однак її фінансова стійкість та ліквідність перебувають під загрозою через високу залежність від залучених коштів та неефективне управління капіталом. Для забезпечення стабільності та зростання ТОВ «Авідаль» необхідно зосередитись на покращенні фінансових показників і впровадженні стратегічних заходів з оптимізації використання ресурсів. Також у дослідженні було визначено рівень інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль». Для оцінки рівня інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» був використаний такий метод як метод індексного оцінювання. Отриманий індекс 0.27 свідчить про середній рівень інноваційного розвитку підприємства. Цей рівень демонструє, що ТОВ «Авідаль» має потенціал для зростання, однак є потреба у посиленні: витрат на дослідження та розробки, розширенні кількості впроваджених інновацій, збільшення частки інновацій в своїй господарській діяльності.

У третьому розділі роботи були розроблені шляхи активізації інноваційного розвитку підприємництва в умовах викликів і загроз. Зокрема було проаналізовано використання зарубіжного досвіду стимулювання інноваційного розвитку підприємництва. Для досліджуваного підприємства було запропоновано концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку, який містить визначені конкретні кроки. Мета концептуального механізму активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» полягає у створенні умов для сталого зростання підприємства шляхом інтеграції інновацій у всі основні бізнес-процеси. Для досягнення мет було сформовано обґрунтовані кроки та завдання. Також були визначені принципи формування політики активізації інноваційного розвитку, що базуються на фундаментальних засадах, які забезпечують цілісність та ефективність інноваційної діяльності. Запропоновані конкретні інструменти можуть бути реально використані на практиці для активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль». Запропонований концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку є стратегічним відповіддю на сучасні виклики та потреби ринку. Він сприятиме не лише підвищенню конкурентоспроможності та зміцненню ринкових позицій компанії, а й забезпечить компанії переваги завдяки інноваційній активності та оперативній адаптації до змінних умов ринку. Ключовим аспектом успіху є інтеграція всіх рівнів управління компанії у процес інноваційного розвитку, що забезпечується через системне і збалансоване впровадження інноваційних процесів.

Ключові слова: інноваційний розвиток, підприємництво, фінансова стійкість, індекс інноваційного розвитку, інституційні засади, формальні та неформальні інститути, стратегічні заходи, концептуальний механізм, бізнес-процеси, конкурентоспроможність

ABSTRACT

Aver'yanov O. V. «Formation of a mechanism for innovative development of entrepreneurship in conditions of challenges and threats (on the example of LLC "Avidal", Kyiv): Qualification work for the second (master's) level of higher education at the EPP "Economics and Business Organization" in the specialty 076 - "Entrepreneurship and trade" / Central Ukrainian National Technical University. Kropyvnytskyi, 2024. 106 p.

In the first chapter, the theoretical foundations of entrepreneurial innovative development were explored. The essence, features, and role of innovative development in entrepreneurship under conditions of challenges and threats were defined. The main directions of innovative development critically important for entrepreneurship in Ukraine were identified. Key aspects of enterprise innovation development were investigated, which can be analyzed through the categories of different types of innovations, each type studied to determine their impact on enterprise development. Global and national challenges to entrepreneurial innovation development were considered. Institutional foundations for regulating innovative entrepreneurship in Ukraine were studied. It was substantiated that informal institutions complement formal legislative and regulatory mechanisms, creating conditions for effective development and dissemination of innovations.

In the second chapter, the financial-economic and innovative activities of LLC "Avidal" were evaluated. Analysis of the financial-economic situation of LLC "Avidal" showed that, overall, the company demonstrates the ability to generate profit; however, its financial stability and liquidity are threatened due to high dependence on borrowed funds and inefficient capital management. To ensure stability and growth, LLC "Avidal" needs to focus on improving financial indicators and implementing strategic measures for optimizing resource utilization. The level of innovative development of LLC "Avidal" was also determined in the study. An index evaluation method was used to assess the level of innovative development of LLC "Avidal." The obtained index of 0.27 indicates a moderate level of innovative development of the enterprise. This level demonstrates that LLC "Avidal" has potential for growth, yet there is a need to enhance: expenditures on research and development, the number of implemented innovations, and the proportion of innovations in its business activities.

In the third chapter, ways to activate the innovative development of entrepreneurship under conditions of challenges and threats were developed. In particular, the use of foreign experience in stimulating the innovative development of entrepreneurship was analyzed. For the studied enterprise, a conceptual mechanism for activating innovative development was proposed, containing defined specific steps. The purpose of the conceptual mechanism for activating the innovative development of LLC "Avidal" is to create conditions for the sustainable growth of the enterprise by integrating innovations into all major business processes. To achieve the goals, reasoned steps and tasks were formed. Principles for forming the policy of activating innovative development were also defined, based on fundamental principles that ensure the integrity and effectiveness of innovative activity. The proposed specific tools can be realistically used in practice to activate the innovative development of LLC "Avidal." The proposed conceptual mechanism for activating innovative development is a strategic response to current market challenges and needs. It will not only enhance the competitiveness and strengthen the market positions of the company but also provide the company with advantages through innovative activity and operational adaptation to changing market conditions. A key aspect of success is the integration of all levels of company management in the process of innovative development, which is ensured through systematic and balanced implementation of innovative processes.

Key words: innovative development, entrepreneurship, financial stability, innovative development index, institutional foundations, formal and informal institutions, strategic measures, conceptual mechanism, business processes, competitiveness.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА	8
1.1. Сутність, особливості та роль інноваційного розвитку підприємництва в умовах викликів і загроз	8
1.2. Глобальні та національні виклики інноваційному розвитку підприємництва	17
1.3. Інституційні засади регулювання інноваційного підприємництва в Україні	27
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АВІДАЛЬ»	34
2.1. Опис підприємницької діяльності ТОВ «Авідаль»	34
2.2. Аналіз фінансово-економічного становища ТОВ «Авідаль»	40
2.3. Визначення рівня інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль»	62
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ	73
3.1. Використання зарубіжного досвіду стимулювання інноваційного розвитку підприємництва	73
3.2. Концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль»	86
ВИСНОВКИ	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	102
ДОДАТКИ	106

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність теми дослідження впливає з глобальних викликів, з якими стикаються сучасні підприємства у світі, що швидко змінюється. Ці зміни актуалізують потребу в адаптації підприємств до нових ринкових умов, нестабільності глобального економічного середовища, технологічних інновацій та постійно зростаючих вимог з боку споживачів. Інноваційний розвиток є ключовим фактором, який дозволяє підприємствам не тільки адаптуватися до змін, але й забезпечити довгострокову конкурентоспроможність та стале зростання. У контексті України, де економіка переживає періоди значних викликів, зокрема через політичну нестабільність та економічні удари, інноваційний розвиток відіграє особливо важливу роль у забезпеченні економічної безпеки та відновленні. Вивчення механізмів інноваційного розвитку підприємництва стає особливо актуальним у контексті глобалізації, технологічних перетворень і, що важливо, відповіді на виклики, пов'язані з воєнними конфліктами, що безпосередньо впливають на бізнес-середовище України. Дослідження спрямоване на розробку ефективних методів стимулювання інновацій, які б могли бути використані для підтримки та розвитку підприємств у таких умовах. З огляду на це, проблематика формування механізмів для інноваційного розвитку підприємництва виявляється не тільки актуальною, але й вкрай необхідною для подальшого розвитку національної економіки, зміцнення її позицій на міжнародних ринках та забезпечення соціальної стабільності країни.

Таким чином, дослідження проблематики формування механізмів для інноваційного розвитку підприємництва є надзвичайно актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Результати роботи можуть бути використані для підвищення ефективності управління інноваційними процесами на підприємствах, а також для розробки нових стратегічних напрямів, що дозволять адаптувати бізнес-моделі до змінних умов ведення бізнесу. Особлива увага в роботі приділяється аналізу та оцінці зовнішніх та

внутрішніх викликів, що впливають на інноваційну активність, з метою визначення ефективних методів їх подолання.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження " є розробка ефективного механізму для стимулювання інноваційної діяльності підприємства, здатного адаптуватися та процвітати в умовах невизначеності та економічних, соціальних, технологічних викликів і загроз сучасного бізнес-середовища. Це передбачає аналіз існуючих моделей інноваційного розвитку, виявлення їхніх недоліків у контексті специфічних умов підприємства, та формулювання конкретних рекомендацій для оптимізації існуючої системи управління інноваціями.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання:

- вивчити сутність, особливості та роль інноваційного розвитку підприємництва;
- дослідити глобальні та національні виклики для інноваційного розвитку;
- аналізувати інституційні засади регулювання інноваційного підприємництва в Україні;
- описати діяльність ТОВ «Авідаль»; проаналізувати фінансово-економічний стан компанії;
- проаналізувати фінансово-економічне становище ТОВ «Авідаль»;
- оцінити рівень інноваційного розвитку компанії; вивчити зарубіжний досвід для стимулювання інновацій;
- дослідити та адаптувати успішні міжнародні практики інноваційного розвитку до українських умов;
- розробити концептуальний механізм для активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль».

Об'єктом дослідження виступає ТОВ «Авідаль».

Предметом дослідження є механізми інноваційного розвитку підприємств, а також умови та фактори, що впливають на інноваційну

активність підприємства в контексті глобальних і національних викликів і загроз.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в наступному:

уточнено:

- визначення інноваційного розвитку, як процесу, що включає не лише технологічні новації, але й організаційні, маркетингові та соціальні аспекти, що сприяють підвищенню конкурентоздатності підприємства.

- класифікацію інноваційних викликів і загроз, що дозволяє систематизувати та аналізувати зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на інноваційний процес на підприємстві.

набули подальшого розвитку:

- підходи до оцінки інноваційної діяльності, включаючи нові критерії, такі як стійкість до технологічних і ринкових змін, адаптивність до викликів і загроз, що дозволяє отримати більш повне уявлення про інноваційну ефективність підприємства.

- інструментарій регулювання інноваційного підприємництва, який включає нові механізми підтримки та стимулювання інновацій, спрямовані на забезпечення відповідності регулятивного середовища сучасним викликам та загрозам.

удосконалено:

- концептуальну модель механізму активізації інноваційного розвитку, яка враховує специфіку національного інноваційного середовища та зарубіжний досвід, сприяючи інтеграції кращих практик і адаптації до локальних умов.

Кваліфікаційна робота ґрунтується на використанні об'єктивних наукових принципів та системного аналізу. Методи аналізу, синтезу, групування та порівняння допомогли здійснити глибокий огляд теми. В процесі дослідження було вивчено ряд вітчизняних та зарубіжних наукових джерел. Основою для аналізу слугували звіти про діяльність ТОВ «Авідаль», включаючи баланс, фінансові результати та рух грошових коштів і власного капіталу протягом 2021-2023 років, які стали ключовими джерелами даних для цієї кваліфікаційної роботи.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у розробці конкретних рекомендацій та стратегій, що сприяють підвищенню інноваційного потенціалу підприємства. Ці рекомендації можуть бути використані для оптимізації управління бізнес-процесами, підвищення ефективності внутрішніх операцій, та забезпечення більшої адаптивності до змін у ринковому середовищі. Результати роботи можуть також служити основою для удосконалення стратегічного планування та впровадження інноваційних технологій, що надалі сприятиме розвитку підприємства та зміцненню його конкурентних позицій.

Апробація результатів та публікації. Окремі результати дослідження здобувача були представлені у тезах «Перешкоди на шляху інноваційного розвитку підприємництва в умовах воєнного стану в Україні», що були викладені і опубліковані на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки та підприємництва в умовах викликів і загроз» (16 травня 2024 р., м. Кропивницький).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний її обсяг становить 106 сторінок друкованого тексту, містить 15 таблиць і 10 рисунків, список використаних джерел містить 43 джерела.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. Сутність, особливості та роль інноваційного розвитку підприємництва в умовах викликів і загроз

Сучасний світ ставить перед Україною численні глобальні виклики, які вимагають швидкої адаптації економіки та суспільства до новітніх трендів. Важливість імплементації інноваційної моделі розвитку стає ключовою для досягнення стійкого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національного підприємництва. Особливу складність вирішенню цих завдань додає поточна воєнна ситуація, яка вимагає негайної реакції та одночасне планування післявоєнного відновлення. Цей процес неможливий без активної інноваційної діяльності у всіх галузях господарювання і культури інновацій, яка повинна бути вихована у суспільстві.

Отже, розглянемо економічне значення термінів "інновації" і "інноваційний розвиток" для кращого розуміння їхньої суті.

Концепція "інновацій" має свої корені в античній філософії, де такі мислителі як Арістотель, Геракліт, Демокріт, і Платон уже обмірковували її основні ідеї. Проте, значне розповсюдження це поняття отримало в економічній літературі лише в другій половині XX століття. Особливо важливим для розуміння інновацій та їхнього впливу на економіку стало дослідження Йозефа Шумпетера 1930-х років, а також праці Михайла Туган-Барановського [42] та інших учених, які підкреслювали роль інновацій як двигуна довгострокового економічного зростання. Цікаво також відзначити роботи Р. Росвелла [39], який здійснив історичний огляд еволюції інноваційних процесів, показавши перехід від простих лінійних моделей до більш складних нелінійних. У своїх наступних дослідженнях Йозеф Шумпетер замінив вислів "нова комбінація" на термін "інновація". Саме цей термін став широко вживаним у науковій літературі з того часу [32].

З початку ХХІ століття і до сьогоднішнього дня спостерігаємо кардинальні зміни в усвідомленні ролі інновацій, які тепер визнані основою прогресу у підприємстві. Це зумовлено швидкими темпами розвитку науково-технічного прогресу, зокрема завдяки зростанню ІТ-сфери та цифровізації економіки. Застосування технологій штучного інтелекту, використання глобальних інформаційних мереж та платформ відкрили нові можливості для диджиталізації. Ці зміни корелюють із зростанням значення науки та техніки в суспільному розвитку, що є критично важливим для України у контексті адаптації до вимог ЄС та відповіді на сучасні та майбутні безпекові виклики. Відповідна реакція підприємницьких структур на ці виклики, а також стратегічне розуміння необхідності інноваційної розвиткової моделі стануть гарантією виживання, розширення експортного потенціалу та виробництва товарів з високою доданою вартістю, конкурентоспроможних на національному та світовому ринках.

У новій редакції Закону України "Про інвестиційну діяльність" визначається, що інноваційна діяльність включає комплекс заходів. Ці заходи націлені на розробку, впровадження, розповсюдження та комерціалізацію інновацій згідно з Законом України "Про інноваційну діяльність", який був прийнятий 4 липня 2002 року. Ці дії здійснюються з метою досягнення комерційного та/або соціального ефекту через інвестиції, спрямовані в об'єкти інноваційної діяльності [18].

На підставі аналізу різних підходів, включаючи діюче законодавство України, можливо виділити кілька визначень терміну "інновації" (Таблиця 1.1). Варто зазначити, що дефініції, наведені деякими з учених, були серед перших у вітчизняній науковій спільноті.

Аналізуючи різні наукові джерела, встановлено, що поняття "розвиток" інтерпретується по-різному. Загальне розуміння полягає у вдосконаленні системи чи об'єкта, що передбачає підвищення його життєздатності, збільшення потенціалу для продовження діяльності та підвищення адаптивності до зовнішніх та внутрішніх викликів. Деякі дослідники

вважають, що "розвиток" означає здатність соціально-економічної системи змінювати свою структуру.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутнісного наповнення поняття «інновації»

Автор	Визначення
Шумпетер Й. [40].	Нова комбінація використання наявних ресурсів, що дає іншу якість засобів виробництва, виникає під впливом циклічних процесів розвитку економіки, внаслідок впровадження нових кращих продуктів, більш економічних методів виробництва.
Друкер П. [35].	Особливий засіб підприємців, за допомогою якого вони досліджують зміни в економіці та суспільстві з метою використання їх у бізнесі чи в різних сферах обслуговування. Інновація (новаторство) не стільки технічний, скільки економічний або соціальний термін, а інноваційна діяльність є добре організованою, раціональною, систематичною роботою.
Зальтман Г., Дункан Р., Холберг Дж. [43].	Інновації – будь-яка ідея, спосіб дій чи матеріальний продукт, що вважаються новинкою з точки зору компонентів, які відіграють значну роль у тій системі, де впроваджується нововведення.
Іванова В. [6].	Сукупність створених і (або) поліпшених товарів, послуг, процесів, ідей, методів, принципів, які мають практичне застосування з метою отримання економічного, науково-технічного, екологічного, соціального, інформаційного або іншого виду ефекту.
Зянько В., Спіфанова І., Зянько В. [5].	Творчий результат втілення новаторської ідеї у певній предметній субстанції – новому методі, засобі чи заході людської діяльності, використання яких передбачає зміну усталених, звичних способів діяльності; продукті, технології чи послугі, яким властиві нові споживчі якості, що дозволяє розширити ринковий попит і отримати економічний, соціальний, екологічний чи інший ефект.
Мочерний С., Ларіна Я. [12].	Впровадження нової техніки, технології, організації виробництва і збуту товарів тощо, що дає змогу здобувати переваги над конкурентами. Інновація підтверджується передусім патентами
Харів П. [31].	Результат інноваційної діяльності, відображений у вигляді наукових, технічних, організаційних чи соціально-економічних новинок, який може бути отриманий на будь-якому етапі інноваційного процесу

**Систематизовано автором*

Водночас інші визначають його як процес такого вдосконалення. Враховуючи це, розглянемо економічну сутність "інноваційного розвитку",

особливо його вплив на підприємницьку активність та значення для суб'єктів господарювання.

Відомі вчені, такі як В. Гєєць, В. Семиноженко та А. Гальчинський, вважають інноваційний розвиток ключовим елементом нової економічної політики країни. Вони акцентують на його значущості для забезпечення довгострокового промислового зростання [2].

За словами С. Ілляшенка, розгляд процесу інноваційного розвитку слід проводити, виходячи з конкретного підприємницького суб'єкта. Важливо враховувати його господарську взаємодію з постачальниками, конкурентами, торговими посередниками та споживачами. Такий підхід має бути обґрунтований у контексті діючих економічних, політичних, екологічних, правових та інших умов [7].

Ми вважаємо доцільним подальше вивчення інноваційного розвитку в широкому контексті, а також зосередитися на детальному аналізі інноваційного розвитку у сфері підприємництва.

Таким чином, ми вважаємо, що інноваційний розвиток у широкому сенсі охоплює різноманітні процеси, стратегії та методи, які спрямовані на генерацію та реалізацію нових ідей, продуктів, послуг, технологій і методологій у країні. Це робиться з метою відкриття нових можливостей, зміцнення конкурентних позицій і підвищення якості життя громадян.

На нашу думку, інноваційний розвиток у сфері підприємництва слід розглядати як комплексний багатоетапний процес. Він включає застосування інноваційних рішень і стратегій в операціях підприємств з метою збільшення ефективності, покращення фінансових показників та інших аспектів їхньої діяльності. Цей підхід допомагає зміцнити конкурентоспроможність та стійкість підприємств, що є особливо важливим у контексті глобальних викликів та загроз, зокрема внаслідок військових конфліктів.

Основні напрями інноваційного розвитку, які є критично важливими для підприємництва в Україні, включають наступні аспекти:

- Науково-дослідницька діяльність: це включає розвиток наукових інститутів та університетів, фінансування досліджень, а також співпрацю між академічними колами та приватним сектором. Це основа для створення інновацій, результати яких стимулюються науковими дослідженнями та прикладними розробками.
- Технологічний розвиток: імплементація новітніх технологій та методик виробництва дозволяє підвищити продуктивність і забезпечити конкурентні переваги на ринку.
- Підтримка стартапів та малих підприємств: фінансова підтримка, доступ до ресурсів і інфраструктури є необхідними для розвитку та реалізації інноваційних проектів у малих підприємствах.
- Заохочення та захист інтелектуальної власності: правовий захист інновацій і винаходів сприяє мотивації для створення нових інноваційних продуктів.
- Якісна освіта та підготовка кадрів: доступ до високоякісної освіти, особливо в галузях, що залежать від інновацій, та їх інтеграція з наукою і бізнесом є фундаментом для розвитку інноваційної економіки.
- Міжнародна співпраця: обмін технологіями та знаннями з іншими країнами відіграє важливу роль у розвитку інновацій. Це дозволяє українським підприємствам використовувати можливості, які в іншому разі не були б доступні через обмежені внутрішні ресурси.
- Культура інновацій та стартап-культур: впровадження культури, яка сприймає ризики та невдачі як частину розвитку, може значно стимулювати інноваційні процеси. Пропагування стартап-культури допомагає підтримати мале підприємництво і сприяє його розвитку.
- Стратегічне планування та інноваційні стратегії: розробка та виконання конкретних планів і стратегій для інновацій допомагає підприємствам алігнувати інноваційні проекти зі своїми стратегічними цілями, забезпечуючи їх успіх та відповідність загальнодержавним стратегіям.

- Вивчення інноваційних можливостей, маркетинг і комунікація: аналіз ринку та ідентифікація можливостей для нових продуктів або послуг є критично важливими для збереження конкурентоспроможності і розвитку суб'єктів господарювання.

Ці аспекти формують фундамент для стимулювання інноваційного розвитку, що є важливим для підтримки динамічного та стійкого підприємництва в Україні.

Продукція вважається інноваційною, якщо вона відповідає наступним критеріям:

- Була створена як результат реалізації інноваційного проєкту.
- Виробляється в Україні вперше або, якщо це не перший випадок її виробництва, значно перевершує аналогічну продукцію на ринку за конкурентоспроможністю та техніко-економічними показниками. Ці вимоги дозволяють класифікувати продукт як інноваційний, незалежно від того, чи є він результатом масового виробництва або застосування існуючих інноваційних розробок [19].

Коли ми фокусуємо увагу на суб'єктах господарювання, аналіз літературних джерел показує, що існує множина підходів до визначення "інноваційного розвитку підприємства". Хоча ці підходи можуть варіюватись, вони зазвичай мають спільні концептуальні основи і схожі акценти на ключових аспектах цього поняття, як вказано в таблиці 1.2.

Опираючись на визначення, основні аспекти інноваційного розвитку підприємства можна аналізувати через категорії різних видів інновацій, де кожен вид інновацій вивчається з метою виявлення їх впливу на розвиток підприємства:

1. Технологічні інновації.
2. Маркетингові інновації.
3. Організаційні інновації.
4. Соціальні інновації.
5. Екологічні інновації.

Підходи до визначення сутнісного наповнення поняття «інноваційний
розвиток підприємства»

Автор	Визначення
Ілляшенко С. [7, 8].	Процес господарювання, що спирається на безупинні пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємств у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту
Адаменко О. [1].	1) діяльність підприємства, що спирається на постійний пошук нових методів та засобів задоволення споживацьких потреб та підвищення ефективності господарювання; 2) розвиток, що передбачає розширення меж інноваційної діяльності та впровадження інновацій в усі сфери діяльності підприємства
Мороз О. [11].	Процес пошуку та створення нової продукції та процесів на основі використання сукупності всіх наявних засобів та можливостей підприємства, що веде до якісних змін (підвищення конкурентоспроможності, збільшення стійкості в мінливих зовнішніх умовах, формування нових ринків збуту тощо
Федулова І. [29], Погорелов Ю. [16].	Розвиток підприємства, де джерелом є інновації
Пілявоз Т. [15].	Процес цілеспрямованого, послідовного руху підприємства до збалансованого інноваційного стану під впливом синергетичної дії зовнішніх та внутрішніх факторів, що визначають стійкість організаційно-функціональної системи підприємства в умовах ринкової економіки, який характеризується результатом якості, досягнутим залежно від інтенсивності та швидкості інноваційних процесів на підприємстві
Підкамінний І., Ціпуринда В. [14].	Шлях, який базується на поглибленні поєднання цілей підприємства, його підсистем, цілей кожної особистості, яка працює в колективі, вдосконаленні її діяльності, бізнес-процесів для досягнення загальних стратегічних цілей

**Систематизовано автором*

На основі аналізу різноманітних наукових підходів до визначення інноваційного розвитку підприємств, можна сформулювати наступне

авторське визначення: Інноваційний розвиток підприємства - це багатогранний і динамічний процес, який об'єднує в собі систематичний пошук і застосування нових ідей, технологій і методик. Цей процес спрямований на зміцнення конкурентоспроможності та адаптацію до змін у зовнішньому середовищі, включаючи розширення ринків збуту та підвищення ефективності господарювання. Інноваційний розвиток є важливим елементом стратегічного планування і включає інтеграцію інновацій у всі аспекти діяльності підприємства, сприяючи його стійкому та збалансованому росту.

Інноваційний розвиток підприємництва в Україні має ряд особливостей і відіграє ключову роль у відповіді на сучасні виклики і загрози. Розглянемо детальніше ці особливості та роль у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Особливості та роль інноваційного розвитку підприємництва в Україні в умовах викликів і загроз

Особливість	Роль інноваційного розвитку
Адаптація до змінюваних умов	Дозволяє підприємствам адаптуватися та знаходити нові напрямки діяльності в умовах невизначеності.
Збільшення конкурентоспроможності	Покращує позиції підприємств на міжнародних ринках завдяки унікальним інноваціям.
Ефективне використання ресурсів	Сприяє кращому використанню природних, людських та фінансових ресурсів.
Технологічна незалежність	Зменшує залежність від іноземних технологій і забезпечує технологічний суверенітет.
Розвиток стартап-екосистеми	Стимулює зростання стартапів, створює нові робочі місця, залучає інвестиції.
Соціальна інтеграція та відповідальність	Вирішує соціальні проблеми через інновації у таких галузях як освіта, охорона здоров'я та екологія.
Відновлення та реконструкція	Важлива для швидкого відновлення пошкодженої інфраструктури та ефективної реконструкції після військових дій.

**Складено автором*

Інноваційний розвиток підприємництва в Україні відіграє критичну роль у розв'язанні ряду сучасних викликів, які стосуються не лише економіки, але й соціальної сфери та технологічної незалежності країни. В умовах постійних глобальних та внутрішніх викликів, таких як війна, політична нестабільність, економічні труднощі, здатність до швидкої адаптації та

інновацій є ключовими для забезпечення стійкості та розвитку українського підприємництва.

Адаптація та виживання. Інновації допомагають підприємствам адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, швидко реагуючи на ринкові вимоги та обмеження, що накладаються непередбачуваними умовами. Це не лише сприяє виживанню в кризові періоди, а й підтримує розвиток нових бізнес-моделей, які можуть ефективно використовувати існуючі ресурси та відкривати нові ринки.

Підвищення конкурентоспроможності. Через інновації підприємства можуть забезпечити унікальність своїх продуктів та послуг, що є ключовим для конкуренції на національному та міжнародному рівнях. Завдяки впровадженню новітніх технологій та розробок, українські підприємства можуть ефективніше використовувати свої ресурси, знижуючи витрати і збільшуючи прибутковість.

Технологічний розвиток та незалежність. Розвиток власних інновацій дозволяє Україні зменшити залежність від зовнішніх технологій, посилюючи технологічний суверенітет. Це важливо не лише для промисловості, але й для національної безпеки та розвитку критично важливих галузей.

Розвиток соціальної відповідальності. Інновації можуть спрямовуватися на вирішення важливих соціальних проблем, таких як здоров'я, освіта, та екологія, підвищуючи якість життя громадян і сприяючи соціальному добробуту.

Синергія і взаємодія. Інноваційний розвиток підприємництва стимулює співпрацю між науковими установами, вищими навчальними закладами та бізнесом, сприяючи обміну знаннями та комерціалізації наукових досліджень.

Отже, інноваційний розвиток підприємництва є критичним інструментом для забезпечення довгострокової стабільності, росту та адаптивності української економіки, що дозволяє ефективно відповідати на внутрішні та зовнішні виклики сучасного світу.

1.2. Глобальні та національні виклики інноваційному розвитку підприємництва

У глобалізованому світі сучасні тенденції радикально трансформують умови та середовище для ведення бізнесу. Ці зміни мають особливе значення для інноваційно орієнтованих підприємств, які стикаються з необхідністю превентивної реакції на зміни, точного прогнозування майбутньої динаміки та ефективної адаптації із мінімізацією ресурсних витрат. Все це, зберігаючи високий рівень конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Для українських підприємців, особливо тих, що орієнтовані на експорт, актуалізується необхідність інтеграції в Європейський Союз. Це вимагає гармонізації законодавства і адаптації бізнес-процесів відповідно до цілей сталого розвитку та інших сучасних трендів. Така інтеграція необхідна для формування конкурентного потенціалу на глобальних ринках товарів і послуг.

Більшість глобальних викликів несуть у собі і потенційні загрози, і нові можливості для інноваційного розвитку підприємництва. Ризики для підприємств аналізуються через призму взаємодії між зовнішніми загрозами та внутрішньою вразливістю суб'єктів господарювання. У таких обставинах підприємства стикаються з вибором: адаптуватися та приймати ризики або реагувати на зміни в умовах та реаліях ринку.

На нашу думку, важливо враховувати, що реакція конкретного підприємства на глобальні виклики в контексті інноваційного розвитку може бути викликана різними чинниками. Це можуть бути обов'язкові фактори, як-от дотримання нормативних вимог ЄС для певних галузей, так і добровільні, коли суб'єкт господарювання самостійно прагне до інноваційності та реагує на відповідні тенденції та зміни у світі.

Ми пропонуємо аналізувати глобальні виклики для інноваційного підприємництва в Україні, враховуючи можливості та загрози, потенціал адаптації, та необхідність реагування. Ось ключові виклики, які, на нашу думку, є найбільш значущими:

- Війна: впливає на безпеку та стабільність бізнес-операцій.
- Цифровізація: створює нові можливості для бізнесу через технологічні інновації.
- Економічна і кібербезпека: важливі для захисту даних та фінансової стійкості.
- Смарт-спеціалізація: сприяє фокусуванню на ключових галузях для розвитку.
- Інтеграція в тріаді "освіта-наука-бізнес": підвищує інноваційний потенціал.
- Імпакт-інвестування: привертає фінансування у проекти з соціальним впливом.
- Циркулярна економіка: забезпечує сталість ресурсовикористання.
- Пандемія: вимагає швидкої адаптації до змін у глобальних умовах.

Ці виклики формують рамки для розвитку інновацій та визначають напрямки стратегічного планування для українських підприємств (Рисунок 1.1).

Аналізуючи вплив цифровізації, важливо зазначити, що вона інтегрує використання інформаційних та комунікаційних технологій, які сприяють зростанню продуктивності, ефективності та конкурентоспроможності як окремих підприємств, так і економіки в цілому. Цифровізація відкриває можливості для оптимізації процесів від створення до впровадження нових ідей, продуктів та послуг. Зокрема, це стає можливим завдяки застосуванню різноманітних цифрових платформ та інноваційних інструментів для залучення фінансування.

Рисунок 1.1 - Ключові виклики інноваційному розвитку підприємництва в Україні

У контексті глобальних викликів, Україна стикається з необхідністю прискореної цифрової трансформації своєї економіки. Особливо актуальним це стало під час пандемії та війни, коли цифровізація виявилася ключовим інструментом для підтримки безперервності бізнесу та взаємодії з клієнтами, включаючи роботу на тимчасово окупованих територіях або в зонах бойових дій. Стресові умови на ринках виявили, що українські підприємства, які швидко адаптувалися до нових умов за допомогою цифрових рішень, не тільки зберегли свою конкурентоспроможність, але й у деяких випадках знайшли нові можливості для розвитку.

В Україні була схвалена Концепція розвитку цифрових компетентностей, відповідаючи на стрімкий розвиток цифрових технологій та потребу в інноваційних рішеннях. Враховуючи необхідність модернізації економіки через підвищення якості підготовки працівників, ця концепція визначає пріоритетні напрямки та основні завдання у сфері розвитку цифрових навичок та компетентностей. Особлива увага приділяється підвищенню цифрової грамотності населення в умовах розвитку цифрового суспільства. Ця

ініціатива, зорієнтована на "підвищення рівня спроможності", взаємопов'язана з іншими стратегічними документами і акцентує на важливості розвитку цифрових компетентностей серед молоді, включно зі школярами та студентами [20].

Такий підхід сприятиме підвищенню їхніх "спроможностей" і корелює з потенційними підприємницькими ініціативами та формуванням стартап-культури.

Цифровізація відкриває широкий спектр можливостей та переваг для інноваційного розвитку підприємництва в Україні. Ми визначимо декілька ключових аспектів, які підкреслюють значення цифровізації в цьому контексті:

1. Підвищення продуктивності: цифрові технології дозволяють оптимізувати виробничі процеси, зменшити витрати та збільшити обсяг виробництва без значного збільшення витрат, використовуючи такі інструменти як автоматизація, роботизація та штучний інтелект.

2. Покращення доступу до ринків: цифровізація дозволяє підприємствам легше входити на нові ринки та знаходити нових клієнтів через онлайн-платформи, електронну комерцію та цифровий маркетинг.

3. Збільшення конкурентоспроможності: цифрові рішення забезпечують підприємствам переваги через інновації в продуктах і послугах, які відповідають змінюваним вимогам споживачів і тенденціям ринку.

4. Оптимізація управління: цифрові інструменти дозволяють краще збирати, аналізувати та використовувати дані для прийняття обґрунтованих рішень, що може підвищити ефективність управління та стратегічне планування.

5. Розвиток нових бізнес-моделей. Цифровізація відкриває можливості для створення нових бізнес-моделей, таких як платформні рішення, економіка спільного використання, цифрові послуги, що може призвести до диверсифікації доходів і зниження ризиків.

6. Залучення інвестицій. Цифрово-орієнтовані підприємства часто є більш привабливими для інвесторів, особливо у сферах технологій, інновацій та стартапів, завдяки їх потенціалу для швидкого зростання і масштабування.

7. Розвиток людських ресурсів. Цифровізація сприяє підвищенню кваліфікації та професійного розвитку співробітників через онлайн-навчання та цифрові навчальні платформи, підвищуючи загальну кваліфікацію та продуктивність робочої сили.

Ці переваги демонструють, що цифровізація є не лише відповіддю на сучасні виклики, але й критичним фактором для сталого розвитку та інноваційного зростання українського підприємництва.

Закон України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України", ухвалений 5 жовтня 2017 року, є ключовим законодавчим документом, що регулює запобігання злочинності в сфері інформаційних технологій. Згідно з цим законом, кіберзлочин або комп'ютерний злочин визначається як суспільно небезпечне винне діяння, вчинене у кіберпросторі та/або за його використання. Відповідальність за такі діяння регулюється українським законодавством про кримінальну відповідальність та міжнародними договорами, які Україна визнала [21].

Не менш значущим рішенням в сфері кібербезпеки є Стратегія кібербезпеки України на 2021-2025 рр. Стратегія кібербезпеки має за мету створити умови для безпечного функціонування кіберпростору, його використання на користь особи, суспільства, і держави. Згідно з документом, кібербезпека є одним з основних пріоритетів в системі національної безпеки України. Її забезпечення передбачає посилення спроможностей національної системи кібербезпеки для ефективної протидії сучасним кіберзагрозам. В рамках цієї стратегії основні напрямки включають захист кіберпростору для забезпечення державного суверенітету та соціального розвитку; захист прав і свобод громадян в кіберпросторі; а також європейська та євроатлантична інтеграція в області кібербезпеки [22].

Величезний масштаб та глобальний характер викликів, з якими стикається Україна в умовах війни, та успіхи у їх подоланні, які ми вважаємо беззаперечними, мають сприяти підвищенню готовності та адаптації українських суб'єктів господарювання до аналогічних майбутніх ситуацій та загроз у період післявоєнного відновлення. Це стане запорукою їхньої стійкості.

Одним із глобальних викликів у контексті стимулювання інноваційного розвитку підприємництва, особливо важливим на регіональному рівні, є смарт-спеціалізація. Цей напрям вирізняється як ключовий для реалізації положень Угоди про асоціацію з ЄС та сприяє економічному розвитку, допомагаючи фокусуватися на важливих секторах інновацій.

Одним з ключових викликів для інноваційного підприємництва у сучасному контексті глобалізації є розробка моделі організації інноваційної діяльності, що базується на інтеграції освіти, науки та бізнесу. Ефективність інноваційних процесів в країні залежить від структури і напрямів взаємодії між учасниками цієї тріади. Саме тому інтеграція "освіта-наука-бізнес" виступає важливим драйвером суспільного розвитку, а тіснота та глибина цих взаємодій значною мірою впливають на успіх держави у довготривалій перспективі.

На нашу думку, процес взаємодії між основними складовими вищої освіти може бути описаний наступним чином:

1. Перш за все, освітні заклади мають зосередитися на підготовці висококваліфікованих спеціалістів, які відповідатимуть потребам сучасного ринку. Це передбачає впровадження інноваційних навчальних методів, практичну спрямованість освітніх програм та забезпечення необхідними матеріальними ресурсами.

2. Наукові установи мають спрямовувати свою діяльність на розробку високотехнологічних продуктів, послуг або рішень. Важливо, щоб ці розробки відповідали ринковим потребам та були конкурентоспроможними як за якістю, так і за майбутньою ціною.

3. Бізнес-сектор відіграє ключову роль у фінансуванні та стимулюванні розвитку реального сектора економіки, сприяючи впровадженню інновацій як важливого інструмента підвищення конкурентоспроможності. Однак, якщо в інших країнах бізнес активно підтримує програми акселерації та інкубації стартапів, то в Україні такі випадки поки що є поодинокими. Основною причиною цього є недостатній рівень довіри підприємців до ідей, запропонованих студентами, молодими вченими та винахідниками, особливо в аспекті їх інноваційності. Це створює серйозну проблему, оскільки фінансова підтримка креативних ідей і розвиток стартап-екосистеми можуть стати потужним поштовхом для проривного розвитку в окремих секторах, особливо в сфері ІТ.

4. Інституційна складова охоплює суспільство, державні органи та територіальні громади, які виконують роль замовників і споживачів інноваційної продукції та результатів наукової діяльності. Вони також лобіюють певні інтереси, створюючи адаптивні інструменти правового регулювання для сприяння науково-інноваційним змінам. Проте, в Україні система стимулювання інтеграції в тріаді "освіта-наука-бізнес", незважаючи на наявність законодавчих норм і процедур, залишається недостатньо збалансованою та малоефективною.

Розвиток інноваційної діяльності серед вітчизняних суб'єктів господарювання в Україні, за оцінками фахівців, гальмується через низку чинників, серед яких головним є недостатнє усвідомлення ролі освіти та науки. До ключових причин цієї ситуації належать:

- Нерозвиненість перевірених світовим досвідом моделей інтеграції науки та бізнесу, зокрема у сфері венчурного підприємництва.
- Руйнування традиційних механізмів передачі нових знань у виробничий сектор.
- Низький рівень мотивації освітніх установ до покращення якості підготовки студентів.

- Відсутність розуміння серед управлінців значення науки та освіти для розвитку компаній.

Усе це призводить до роз'єднаності між освітою, наукою і бізнесом, що ускладнює створення ефективної інноваційної екосистеми в Україні [13].

Проблему роз'єднаності науки та реального виробництва можна вирішити шляхом впровадження ефективної державної політики, спрямованої на розвиток інноваційної інфраструктури. Ця інфраструктура має стати ключовим інструментом для завершення інноваційних процесів і перетворення наукових досягнень у практичні продукти та послуги, які відповідають потребам ринку.

Імпакт-інвестування, що набуває популярності як глобальний тренд у сфері інвестицій, стає однією з важливих передумов для інноваційного розвитку підприємництва. Цей підхід передбачає інвестування, яке поєднує фінансову вигоду з досягненням позитивних соціальних і екологічних змін. На відміну від традиційного інвестування, імпакт-інвестиції орієнтовані не лише на прибуток, але й на внесок у сталий розвиток та підвищення добробуту суспільства.

Основна мета цього підходу полягає у створенні вимірюваних позитивних впливів на соціальне та екологічне середовище разом із досягненням фінансових результатів. Такий формат інвестування широко обговорюється і в Україні, адже його впровадження сприяє реалізації Цілей сталого розвитку. Включаючи імпакт-інвестиції у свої портфелі, інвестори фактично підтримують стратегії, що поєднують економічний прогрес із соціальною відповідальністю [9].

Імпакт-інвестування є інноваційним підходом до ведення бізнесу, який вимагає розвитку інноваційної культури, бізнес-свідомості та відповідальності, зокрема у сфері відповідального виробництва і споживання. Водночас адаптація до стандартів ЄС та реалізація Цілей сталого розвитку не можуть бути відкладеними, адже це заважає швидкій інтеграції України до Європейської спільноти. Основним викликом залишається нестача фінансових

ресурсів, що обмежує можливості бізнесу для інновацій та адаптації нових підходів. Імпакт-інвестування відкриває нові можливості для інноваційного підприємництва, забезпечуючи додаткове фінансування для розробки продуктів і технологій, розширення доступу до ринків і підвищення репутації бізнесу. Водночас ключовим ризиком є складність оцінки соціальних та екологічних впливів діяльності підприємства у короткостроковій перспективі.

Розвиток циркулярної економіки виступає одним із ключових викликів для інноваційного підприємництва. Ця концепція управління ресурсами пропонує альтернативну економічну модель, засновану на замкнутих циклах виробництва, споживання та обігу. Її основними перевагами є зменшення використання сировини та енергії, зниження негативного впливу на довкілля, мінімізація відходів і стимулювання впровадження інноваційних рішень для ефективного управління ресурсами.

Отримання конкурентних переваг у сфері інновацій для підприємств можливо завдяки зміні підходів до споживання ресурсів та впровадженню циклічних принципів, відомих як "9R". Ці принципи охоплюють такі напрямки:

1. Refuse (відмова): аналіз можливості відмови від використання ресурсів, які не впливають на якість продукції або негативно позначаються на довкіллі, на кожному етапі виробництва.

2. Reduce (скорочення): зменшення ресурсоспоживання завдяки підвищенню ефективності виробництва і відповідального споживання, що знижує екологічний слід і собівартість продукції.

3. Reuse (повторне використання): використання продукту, який втратив цінність для одного користувача, але може бути корисним для іншого, що дозволяє зменшити вплив на довкілля і отримати додатковий прибуток.

4. Repair (ремонт): продовження терміну експлуатації продукції за рахунок ремонту та технічного обслуговування перед тим, як вона стане відходом.

5. Refurbish (оновлення): оновлення застарілих продуктів, щоб привести їх у відповідність із сучасними функціональними та естетичними вимогами.

6. Remanufacture (відновлення): створення нових товарів із використаних деталей та компонентів старих виробів.

7. Repurpose (перепрофілювання): надання продукту нового призначення для інших цілей.

8. Recycle (переробка): вторинна переробка матеріалів для повторного використання.

9. Recover (відновлення): виробництво енергії з матеріалів і відходів.

Цей підхід сприяє оптимізації ресурсів, зниженню екологічного впливу та формуванню стійкої бізнес-моделі [10].

Циркулярна економіка стає актуальним рішенням глобальних проблем, пов'язаних із відходами, виснаженням ресурсів і забрудненням довкілля. Інноваційні підприємства, що першими впроваджують циркулярні практики, отримують конкурентні переваги. Перехід до цієї моделі вимагає перегляду бізнес-моделей, розробки нових технологій для переробки, відновлення та моніторингу ресурсів, а також створює можливості для інновацій у дизайні й інженерії. Попри виклики, циркулярна економіка відкриває значний потенціал для розвитку бізнесу, орієнтованого на сталість і відповідальне споживання.

Пандемія COVID-19 стала глобальним викликом, що спричинив значні соціальні, економічні та медичні проблеми, але також стимулював прориви в медицині, розробці вакцин, логістиці та впровадженні штучного інтелекту. Водночас вона прискорила розвиток онлайн-навчання і електронних освітніх платформ, які стали ключовими для адаптації освіти до нових умов. Пандемія COVID-19 прискорила цифрову трансформацію, розвиток електронної комерції, безготівкових розрахунків та цифровізації бізнесу, зокрема в Україні, сприяючи формуванню цифрової культури. Водночас вона створила виклики для підприємництва, але стала стимулом для інновацій, розвитку науки,

технологій та впровадження креативних рішень, які допомогли бізнесу адаптуватися і зберігати конкурентоспроможність.

Війна стала найскладнішим викликом для України, змусивши підприємства шукати нові підходи до вирішення проблем та стимулюючи розвиток інновацій і технологій. Розробки, створені в екстремальних умовах, можуть знайти застосування у мирний час, зокрема товари подвійного призначення. Якісні структурні зміни в економіці можливі завдяки інноваціям, новим винаходам та інтеграції передових технологій у бізнес-процеси, що сприяє адаптації до викликів і закладає основу для відновлення країни.

Післявоєнне відновлення України, на нашу думку, проходитиме в нових умовах, що супроводжуватимуться значним інтересом міжнародної спільноти до економічних реформ у країні. Регіональні та галузеві особливості суттєво впливатимуть на бізнес, а його інноваційність стане ключовим фактором успішного відновлення. Водночас вирішальну роль відіграватиме фінансова спроможність регіонів і територіальних громад.

Перелік глобальних викликів для інноваційного розвитку підприємництва, безумовно, не є вичерпним. Проте, на нашу думку, зазначені виклики мають особливе значення для бізнесу в Україні, оскільки вони відображають як загрози, так і можливості в умовах війни. Вони також важливі для адаптації до сучасних реалій і формування стратегічних цілей на майбутнє.

1.3. Інституційні засади регулювання інноваційного підприємництва в Україні

На нашу думку, інституційне регулювання та стимулювання інноваційного розвитку підприємництва слід розглядати як комплекс заходів, заснованих на законодавстві, програмно-стратегічних документах і неформальних нормах ділових відносин. Ці заходи реалізуються державними органами, місцевими органами самоврядування, громадськими організаціями та приватним сектором, з метою підтримки інноваційної активності та

пропаганди інноваційної культури серед бізнесу та суспільства. Інституційне регулювання є діяльністю, що здійснюється не тільки державою, але й інститутами громадянського суспільства та безпосередньо підприємцями. Його результатом повинно бути створення сприятливого бізнес-середовища. Окремо важливо підкреслити роль неформальних інститутів у розвитку інституційного середовища в Україні, що часто недооцінюється.

Інституційне середовище України включає різноманітні органи, законодавство та політику, які реалізуються на різних рівнях державної влади та управління, включаючи муніципалітети. Це середовище визначає умови для функціонування суспільства, державних інститутів та інноваційного підприємництва. Однак на сьогоднішній день інституційне середовище в Україні, під впливом різних факторів, зокрема війни, не сприяє переходу до моделі інноваційного розвитку. Зокрема, домінування екстрактивних інститутів, які орієнтовані на "викачування" ресурсів, знижує потенціал підприємств, зменшує їх конкурентоспроможність і демотивує бізнес. Це, зокрема, пов'язано з олігархічними впливами на економіку.

Інституційні основи регулювання та стимулювання інноваційної діяльності в Україні складаються з формальних і неформальних інститутів, які мають визначальний вплив на функціонування та розвиток інноваційної екосистеми. Формальні інститути відіграють ключову роль у регулюванні інноваційної діяльності підприємств, оскільки вони встановлюють правові рамки та механізми для забезпечення фінансування інновацій. Це включає зменшення фінансових ризиків та стимулювання інвестицій у новаторські проєкти, стартапи та молоді команди.

З урахуванням розглянутих концептуально-теоретичних засад інституційного регулювання та положень теорії інституціоналізму, сформульованих класиками, до формальних інститутів, що регулюють інноваційну діяльність підприємництва в Україні, можна віднести:

- 1) законодавство України, включаючи програмні документи та стратегії в цій сфері;

2) інститути регулювання, зокрема органи державної влади, місцевого самоврядування, які в межах своїх повноважень впливають на інноваційні процеси, їх фінансування та механізми підтримки інноваційного підприємництва.

Діючий правовий режим інноваційної діяльності в Україні базується на Конституції України, Господарському та Податковому кодексах, а також на низці законів, таких як: “Про інноваційну діяльність”, “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні”, “Про інвестиційну діяльність”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про наукову і науково-технічну експертизу”, “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” та інших нормативно-правових актах, що регулюють відносини у цій сфері.

У Господарському Кодексі України визначено основні державні гарантії, які стимулюють підприємницьку діяльність у процесі створення інноваційних продуктів. Зокрема, держава забезпечує суб’єктам інноваційної діяльності наступні гарантії:

- підтримку інноваційних програм і проєктів, що відповідають економічній та соціальній політиці країни;
- сприяння створенню та розвитку інфраструктури для інноваційної діяльності;
- захист прав інтелектуальної власності та боротьбу з недобросовісною конкуренцією в інноваційній сфері;
- доступ до інформації про пріоритети державної політики та результати науково-технічної діяльності;
- підтримку у підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації кадрів у сфері інновацій [3].

Податковий кодекс України визначає конкретні механізми підтримки для інноваторів. Податкове стимулювання є важливим інструментом впливу на підприємницьку діяльність, особливо в контексті інноваційних підприємств. Зокрема, в частині реалізації інноваційних проєктів Податковий кодекс

передбачає надання податкових пільг як способу стимулювання інноваційного підприємництва [17].

Згідно з Законом України "Про інноваційну діяльність", для стимулювання підприємницьких ініціатив передбачена фінансова підтримка суб'єктам інноваційної діяльності, яка надається для реалізації інноваційних проєктів [19].

Згідно з Законом України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" на 2011-2023 роки, були визначені такі основні напрями:

- Розвиток нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних та ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії.

- Впровадження інновацій у високотехнологічний розвиток транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, а також у сферу озброєння та військової техніки.

- Розвиток нових технологій виробництва матеріалів, їх обробки та з'єднання, а також створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій.

- Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу.

- Впровадження нових технологій та обладнання для підвищення якості медичного обслуговування, лікування та фармацевтики.

- Широке застосування технологій чистого виробництва та охорони навколишнього середовища.

- Розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та робототехніки.

У 2019 році Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію розвитку інноваційної діяльності до 2030 року — перший в Україні крос-секторальний документ, спрямований на розвиток інновацій у всіх сферах економіки. Основною метою Стратегії є формування національної інноваційної екосистеми, яка забезпечить швидке та ефективне перетворення ідей в інноваційні продукти, підвищення рівня інноваційності економіки, збільшення

кількості нових розробок та залучення інвестицій в інноваційну діяльність [23].

До нормативних актів, які визначають механізми стимулювання інноваційної діяльності підприємств в Україні, слід віднести Постанову Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 року «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність». Цей документ є частиною чинного законодавства, що регулює відповідні процеси.

Аналізуючи інститути, які впливають на інноваційне підприємництво в Україні в межах своїх повноважень, можна стверджувати, що інституційне середовище формується за участю міністерств, відомств та парламенту на державному рівні, а також органів місцевого самоврядування, таких як муніципалітети (територіальні громади). Хоча повноваження місцевих органів є більш обмеженими в частині впровадження економічних стимулів, вони можуть впливати на створення сприятливих умов для інноваційно орієнтованих підприємств через місцеві податки, збори та фінансові ресурси.

Відтак, на державному рівні основними суб'єктами впливу є Президент України, Верховна Рада України та Кабінет Міністрів України.

Ключові формальні інститути регулювання та стимулювання інноваційного підприємництва в Україні зображені на рисунку 1.2.

Також варто визначити роль і значення неформальних інститутів. Неформальні інститути відіграють важливу роль у стимулюванні інновацій та розвитку підприємництва. До ключових неформальних інститутів можна віднести:

1. Спільноти та мережі інноваторів: об'єднують підприємців, дослідників і фахівців для обміну знаннями та ресурсами.

Рисунок 1.2 - Ключові формальні інститути регулювання та стимулювання інноваційного підприємництва в Україні

2. Менторство: досвідчені інноватори діляться знаннями з початківцями, підвищуючи їхні шанси на успіх.
3. Звичай ведення бізнесу та етичні норми: створюють довіру і сприяють співпраці між учасниками.
4. Спільні простори та хаби: коворкінгові офіси та технологічні хаби забезпечують інфраструктуру для спільної роботи та ідей.
5. Інноваційна культура та мислення: потребують виховання молодих поколінь для розвитку інноваційної діяльності.
6. Цифрові платформи для фінансування інновацій: краудфандинг, ангельські інвестори та інші платформи забезпечують доступ до фінансування через неформальні мережі.
7. Стартап-культура: сприяє розвитку інновацій та підприємництва, де індивіди мають підтримку та можливість виражати свої ідеї.

Неформальні інститути доповнюють формальні законодавчі та регуляторні механізми, створюючи умови для ефективного розвитку та поширення інновацій. Це сприяє прискоренню інноваційного процесу, забезпечує його завершеність (виведення затребуваного продукту на ринок) та підтримує економічний розвиток і соціальний прогрес. У такому середовищі формується інноваційна культура та нові традиції ведення бізнесу.

Аналізуючи інструменти стимулювання інноваційного підприємництва, визначені чинним законодавством, доцільно розподілити їх на інструменти прямого та непрямого впливу. Інструменти прямого впливу зазвичай полягають у адміністративному регулюванні та орієнтовані на досягнення конкретних результатів у сфері інновацій. Натомість інструменти непрямого впливу спрямовані на створення сприятливого середовища для інновацій.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АВІДАЛЬ»

2.1. Опис підприємницької діяльності ТОВ «Авідаль»

Компанія «Авідаль», що має юридичну адресу в Україні, місто Київ, провулок Руслана Лужевського, будинок 14, корпус 1, офіс 3-Б, була зареєстрована у 2018 році. Компанія спеціалізується на оптовій торгівлі молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами, а також займається переробкою молока і виробництвом сиру. Додатково, "Авідаль" проводить дослідження ринку та консультації з комерційної діяльності та управління.

Це товариство з обмеженою відповідальністю створено відповідно до законодавства України, і має корпоративні права з моменту свого заснування. Його статут, який регулює діяльність товариства, дозволяє учасникам вносити майнові права і зобов'язання відповідно до законодавства. "Авідаль" може набувати майно, укладати договори, та виконувати інші цивільні обов'язки в Україні та за її межами. Також товариство має право входити до складу спілок та інших об'єднань для благодійності та інших цілей.

Товариство відповідає за свої зобов'язання всім своїм майном, але не несе відповідальності за зобов'язання своїх учасників або держави. Учасники, які не повністю внесли свій вклад, мають солідарну відповідальність за зобов'язання товариства в межах невнесеної частини вкладу. Для здійснення деяких видів діяльності, які вимагають спеціального дозволу або ліцензії, "Авідаль" отримує необхідні ліцензії згідно з законом.

Компанія спеціалізується на оптовій торгівлі молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами. Додаткові напрямки діяльності включають переробку молока з виробництвом масла та сиру, а також виготовлення інших видів харчових продуктів, які не належать до основних категорій.

Крім того, компанія активно займається іншими формами оптової торгівлі, включаючи продаж риби, ракоподібних та молюсків, а також провадить неспеціалізовану оптову торгівлю. В області роздрібною торгівлі компанія фокусується на спеціалізованих магазинах, що продають харчові продукти.

Послуги компанії також охоплюють діяльність посередників у торгівлі харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами. Важливою частиною їхньої пропозиції є консультування з питань комерційної діяльності та управління, а також аналіз ринкової кон'юнктури та вивчення громадської думки. Компанія також надає послуги вантажного автомобільного транспорту, забезпечуючи доставку продукції.

Товариство має повноваження на проведення широкого спектру діяльностей згідно з законодавством України. Воно може укладати договори, контракти та здійснювати інші юридичні операції як в межах країни, так і за її межами, доти, доки ці дії не суперечать закону.

Компанія володіє правом купівлі, оренди, дарування, продажу чи обміну будь-якого майна та нематеріальних активів. Вона також може здавати майно в оренду або тимчасове користування, включаючи будівлі, обладнання та транспортні засоби, як на платній, так і на безоплатній основі, а також списувати майно з балансу.

Товариство здійснює наймання працівників на основі контрактів або трудових угод, при цьому визначаючи форми, системи та розміри оплати праці. Воно вправі виробляти продукцію, надавати послуги, встановлювати ціни і тарифи на свої товари та послуги, та здійснювати управління власним майном.

Компанія також може отримувати та надавати кредити та займи, включаючи отримання фінансування від банків України та закордону, брати участь у фінансуванні будівництва об'єктів різного призначення. Вона може створювати або брати участь у об'єднаннях, товариствах, а також у зовнішньоекономічній діяльності, участі в торгах, аукціонах, виставках, ярмарках, конференціях тощо.

Окрім цього, компанія має право надавати фінансову допомогу юридичним та фізичним особам, як на платній, так і на безоплатній основі, здійснювати прискорену амортизацію основних фондів відповідно до чинного законодавства, а також коригувати розмір свого статутного капіталу. Компанія користується всіма іншими правами, які передбачені законодавством та не суперечать йому.

Товариство виконує широкий спектр підприємницьких діяльностей в межах України та за її кордонами, дотримуючись чинного законодавства. Основною метою організації є злиття комерційних, виробничих і посередницьких ініціатив для використання економічних переваг і ресурсів її учасників, включаючи матеріальні, трудові, фінансові та інтелектуальні активи. Це поєднання ресурсів сприяє виробництву товарів, наданню послуг, торгівлі та іншій діяльності, яка спрямована на прибуток і не заборонена законодавством.

Товариство також активно залучається у розробку і впровадження інновацій та науково-консультаційних проєктів, виробництво конкурентоспроможної продукції та послуг, а також у наданні різноманітних послуг юридичним і фізичним особам. Всі ці заходи ведуть до покращення управління активами і залучення додаткових ресурсів для забезпечення стабільного зростання.

Крім того, організація самостійно веде бухгалтерський облік та подає всі необхідні статистичні і адміністративні дані відповідно до вимог законодавства. У деяких випадках, коли це вимагається законом, Товариство отримує ліцензії для ведення певних видів діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність регулюється відповідними законами, з обов'язковим здобуттям прав учасника зовнішньоекономічних операцій та підтримкою валютного балансу через банківські установи.

Кількість учасників у Товаристві не має обмежень, що забезпечує гнучкість і широкі можливості для розширення та залучення нових партнерів.

Товариство активно займається зовнішньоекономічною діяльністю, укладаючи договори та контракти з іноземними організаціями та громадянами, включаючи операції з експорту та імпорту товарів, робіт та послуг, що не суперечить українському законодавству. Товариство також відкриває філії, дочірні підприємства та представництва за кордоном та здійснює міжнародні обміни, в тому числі відрядження за кордон та приймання іноземних спеціалістів для стажувань і навчання, які служать як для потреб Товариства, так і для його учасників.

Статутний капітал Товариства складає 100 000 гривень і це становить 100% його капіталу. Цей капітал може бути збільшений учасниками без додаткових вкладів шляхом реінвестування нерозподіленого прибутку, при цьому частки учасників та їх співвідношення у статутному капіталі залишаються незмінними.

Прибуток Товариства формується з доходів від його господарської діяльності після покриття витрат на матеріали, оплату праці та інших аналогічних витрат. З прибутку спочатку виплачуються проценти по кредитах і облігаціях, а також сплачуються податки та інші обов'язкові платежі. Решта чистого прибутку залишається у розпорядженні Товариства та використовується для формування внутрішніх фондів, а також розподіляється між учасниками у вигляді дивідендів пропорційно до їх часток у статутному капіталі. Дивіденди виплачуються за період, що не перевищує шість місяців з дати прийняття рішення про їх виплату.

Активи Товариства складаються з основних фондів, оборотних коштів та інших цінностей, які відображені у власному балансі організації. Формування майна здійснюється через кілька джерел, включаючи грошові та матеріальні внески від учасників, доходи від продажу продукції та послуг, доходи з цінних паперів, а також активи, придбані від інших суб'єктів згідно з законодавством України та інші легальні джерела.

Власність Товариства включає майно, внесене учасниками як капітал, продукцію, яка була виготовлена під час господарської діяльності, отримані доходи та інші активи, придбані згідно з діючим законодавством.

Крім того, в Товаристві існує Резервний фонд, який становить не менше 25% від Статутного капіталу. Цей фонд формується за рахунок щорічних відрахувань із чистого прибутку, що не менше 5% від його суми.

Організаційна структура Товариства включає Загальні збори учасників та виконавчий орган. Найвищим рішучим органом є Загальні збори Учасників, де рішення ухвалюються шляхом відкритого голосування.

Директор Товариства виступає як виконавчий орган, що керує щоденною діяльністю і має право представляти Товариство без додаткових довіреностей. В обов'язки Директора входить вирішення усіх оперативних питань, за винятком тих, які віднесені до компетенції Загальних зборів. Директор звітує перед Загальними зборами і відповідає за виконання їх рішень. Вибори на посаду Директора здійснюються Загальними зборами Учасників.

Товариство може бути припинене через передачу всіх своїх активів, прав і обов'язків іншим господарським суб'єктам- правонаступникам, у результаті злиття, приєднання, поділу, перетворення або ліквідації. Волю до добровільного припинення Товариства висловлюють учасники через рішення, прийняте на Загальних зборах.

Структура ТОВ "Авідаль" організована для оптимального управління з урахуванням специфіки бізнесу та кількості персоналу, який становить 35 осіб:

1. Директор (1 особа) – відповідає за стратегічне керівництво та визначення основних напрямків розвитку підприємства.

2. Відділ продажу (5 осіб) – спеціалізується на оптових та роздрібних продажах, включаючи молочні продукти, яйця та олії. Структура відділу включає менеджера з продажу та торгових представників.

3. Операційний відділ (10 осіб) – відповідає за щоденну організацію виробництва, логістики і управління ланцюгом постачання, включаючи менеджера з операцій, логістичного координатора та працівників виробництва.

4. Відділ контролю якості (3 особи) – забезпечує відповідність продукції стандартам якості та безпеки, включаючи менеджера з якості та інспекторів.

5. Відділ маркетингу та досліджень (5 осіб) – виконує ринкові дослідження, рекламні кампанії та просування продукції, з командою маркетинг-менеджерів та аналітиків.

6. Фінансовий і HR-відділ (6 осіб) – курує фінансову звітність, бюджетування, управління персоналом і адміністративні функції, включаючи фінансових менеджерів, HR-менеджерів, бухгалтерів і HR-спеціалістів.

7. IT та технічний відділ (5 осіб) – забезпечує технічну підтримку і обслуговування обладнання та IT-систем, складається з IT-спеціалістів і техніків.

Кожен відділ спрямований на задоволення специфічних потреб підприємства і грає ключову роль у забезпеченні його ефективного функціонування та стратегічного розвитку.

На рисунку 2.1 представлена організаційна структура компанії.

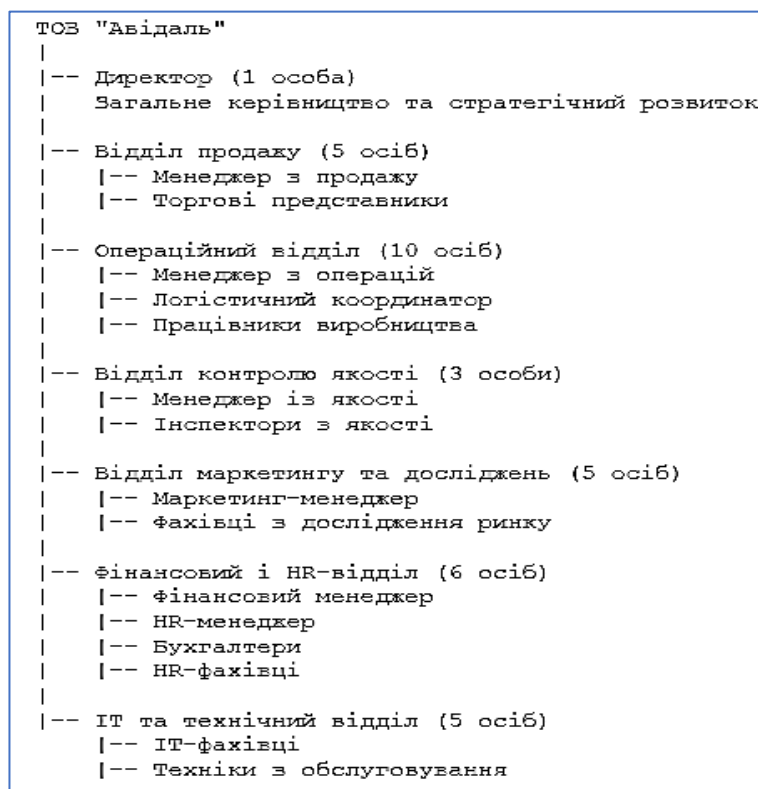

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТОВ “Авіааль”

Організаційна структура ТОВ "Авідаль", яка зосереджена на оптовій торгівлі, включаючи продукти харчування, як молочні продукти, яйця та харчові олії, є класичною функціональною структурою. Такий тип організаційної структури є доцільним для компаній з чітко визначеними бізнес-процесами та спеціалізованими відділами, оскільки він дозволяє зосередитися на ключових аспектах діяльності та ефективно управляти кожним напрямком.

Вважаємо, що така структура оптимально підходить для компанії, що займається оптовою торгівлею, оскільки вона дозволяє ефективно розподіляти ресурси між ключовими напрямками діяльності, забезпечуючи високий рівень сервісу та якості продукції. Кожен відділ відіграє важливу роль у загальній стратегії бізнесу, що допомагає ТОВ "Авідаль" успішно конкурувати на ринку та адаптуватися до його змін.

З проведеного дослідження загальної характеристики діяльності компанії можна зробити наступні висновки. ТОВ "Авідаль" спеціалізується на оптовій торгівлі молочними продуктами, яйцями, оліями та жирами, а також включає в свій асортимент перероблене молоко та сир. Компанія активно розширює свою діяльність, займаючись не тільки спеціалізованою, але й неспеціалізованою оптовою та роздрібною торгівлею, включаючи напої та тютюнові вироби. Ефективна логістика і розподіл продукції забезпечуються власним вантажним автомобільним транспортом, що дозволяє оперативно доставляти товари споживачам. Завдяки дослідженням ринку та адаптації до змін, компанія підтримує свою конкурентоспроможність та високий рівень клієнтського сервісу.

2.2. Аналіз фінансово-економічного становища ТОВ «Авідаль»

Аналіз бухгалтерського балансу відіграє вирішальну роль у оцінюванні діяльності та фінансового здоров'я підприємства, як на прикладі ТОВ "Авідаль". Бухгалтерська звітність надає комплексне уявлення про

майнові статки, фінансові ресурси та загальний економічний потенціал фірми. З її допомогою можна не тільки оцінити поточну ефективність бізнесу, але й ідентифікувати основні тренди та розробити стратегічні плани на майбутнє.

Особливо важливим аналіз бухгалтерського балансу є для малих фірм, які часто обмежені у доступі до детальної річної фінансової звітності. Баланс залишається основним джерелом даних для оцінки їх фінансової ситуації, дозволяючи визначити ключові показники фінансової стабільності. Під час аналізу важливо зосередитись на змінах у структурі активів і пасивів, аналізуючи відсоткову частку кожної статті балансу та розраховуючи відхилення ключових статей порівняно з попередніми періодами. Цей підхід допомагає глибше зрозуміти динаміку власних та залучених коштів, виявити потенційні напрями для зростання або зниження рівня ефективності господарської діяльності. Це відображено у формі 1 «Баланс» (Додаток 1) компанії ТОВ «Авідаль».

Таблиця 2.1 ілюструє аналіз пасиву балансу, який показує, як формувалися джерела майна компанії за останні три роки (згідно з рисунком 2.2). Поточні зобов'язання та забезпечення домінують у структурі джерел, становлячи 66,6% у 2021 році, зростаючи до 82,7% у 2022 році та трохи знижуючись до 82,1% у 2023 році. Власний капітал, представлений нерозподіленим прибутком, займає значні частки, але зменшився з 33,1% у 2021 році до 17,1% у 2022 році і знову зріс до 17,8% у 2023 році. Довгострокові зобов'язання та забезпечення виявилися менш значущими, складаючи менше 1% від загальної структури.

Таблиця 2.1

Аналіз складу та структури джерел коштів (пасиву балансу) малого підприємства ТОВ «Авідаль»

Джерела коштів	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення					
	2022/2021		2023/2022		2023/2021							
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
I. Власний капітал												
Зареєстрований (пайовий) капітал	100,0	0,6	100,0	0,2	100,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	5840,4	32,6	9425,2	16,9	13945,1	17,7	3584,8	61,4	4519,9	48,0	8104,7	138,8
Усього за розділом I	5940,4	33,1	9525,2	17,1	14045,1	17,8	3584,8	60,3	4519,9	47,5	8104,7	136,4
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	49,0	0,3	96,0	0,2	23,8	0,0	47,0	95,9	-72,2	-75,2	-25,2	-51,4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення												
Короткострокові кредити банків	302,0	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-302,0	-100,0	0,0	0,0	-302,0	-100,0
Поточна кредиторська заборгованість за:												
товари, роботи, послуги	9331,8	52,1	43313,8	77,8	59211,7	75,2	33982,0	364,2	15897,9	36,7	49879,9	534,5
розрахунками з бюджетом	401,6	2,2	195,9	0,4	420,9	0,5	-205,7	-51,2	225,0	114,9	19,3	4,8
розрахунками зі страхування	0,0	0,0	2,1	0,0	2,8	0,0	2,1	0,0	0,7	33,3	2,8	0,0
розрахунками з оплати праці	0,0	0,0	7,7	0,0	11,6	0,0	7,7	0,0	3,9	50,6	11,6	0,0
Інші поточні зобов'язання	1895,1	10,6	2528,1	4,5	5035,9	6,4	633,0	33,4	2507,8	99,2	3140,8	165,7
Усього за розділом III	11930,5	66,6	46047,6	82,7	64682,9	82,1	34117,1	286,0	18635,3	40,5	52752,4	442,2
Баланс	17919,9	100,0	55668,8	100,0	78751,8	100,0	37748,9	210,7	23083,0	41,5	60831,9	339,5

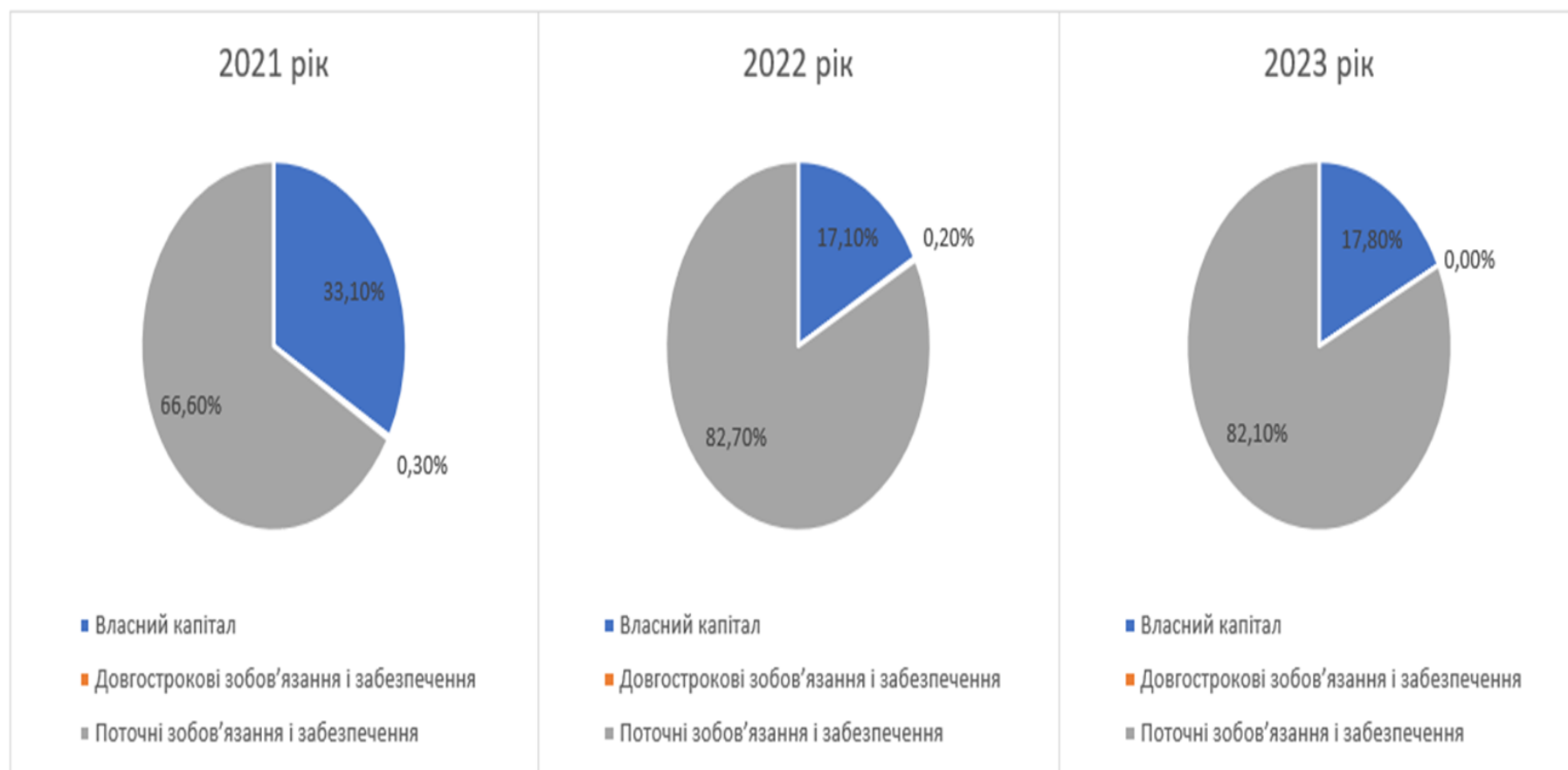

Рисунок 2.2 - Структура джерел коштів ТОВ «Авідаль» у 2021-2023 рр.

У 2022 році валюта балансу компанії значно зросла на 37,748.9 тис. грн (210.7%), що стало результатом декількох фінансових змін. Зокрема, нерозподілений прибуток збільшився на 3,584.8 тис. грн (60.3%), заборгованість перед кредиторами за товари, роботи, послуги виросла на 33,982 тис. грн (364.2%), а інші поточні зобов'язання — на 633 тис. грн (33.4%). Водночас, спостерігалось зменшення короткострокових банківських кредитів та кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 302 тис. грн та 205.7 тис. грн відповідно.

У 2023 році валюта балансу продовжила зростання, збільшившись на 23,083 тис. грн (41.5%). Цей приріст зумовлений збільшенням власного капіталу на 4,519.9 тис. грн (47.5%) та зростанням усіх поточних зобов'язань і забезпечень на 18,635.3 тис. грн (40.5%).

Протягом трьох років, власний капітал компанії зріс на 8,104.7 тис. грн (136.4%), а поточні зобов'язання — на 52,752.4 тис. грн (442.2%). Це сприяло зростанню загальної валюти балансу на 60,831.9 тис. грн (339.5%). Незначна частка довгострокових зобов'язань і забезпечень майже не вплинула на загальні результати аналізу пасиву балансу.

Оцінка активів компанії, яка включає як матеріальні, так і нематеріальні ресурси, представляє їхню грошову вартість. Це забезпечує узагальнений погляд на зміни в майновому стані підприємства. Динаміка та структура активів балансу компанії "Авідаль" детально представлені в аналітичному розрахунку, що наведений у таблиці 2.2 та на рисунку 2.3. Давайте розглянемо структуру активів балансу ТОВ "Авідаль", зазначену на рисунку 2.3, щоб краще зрозуміти майновий профіль підприємства.

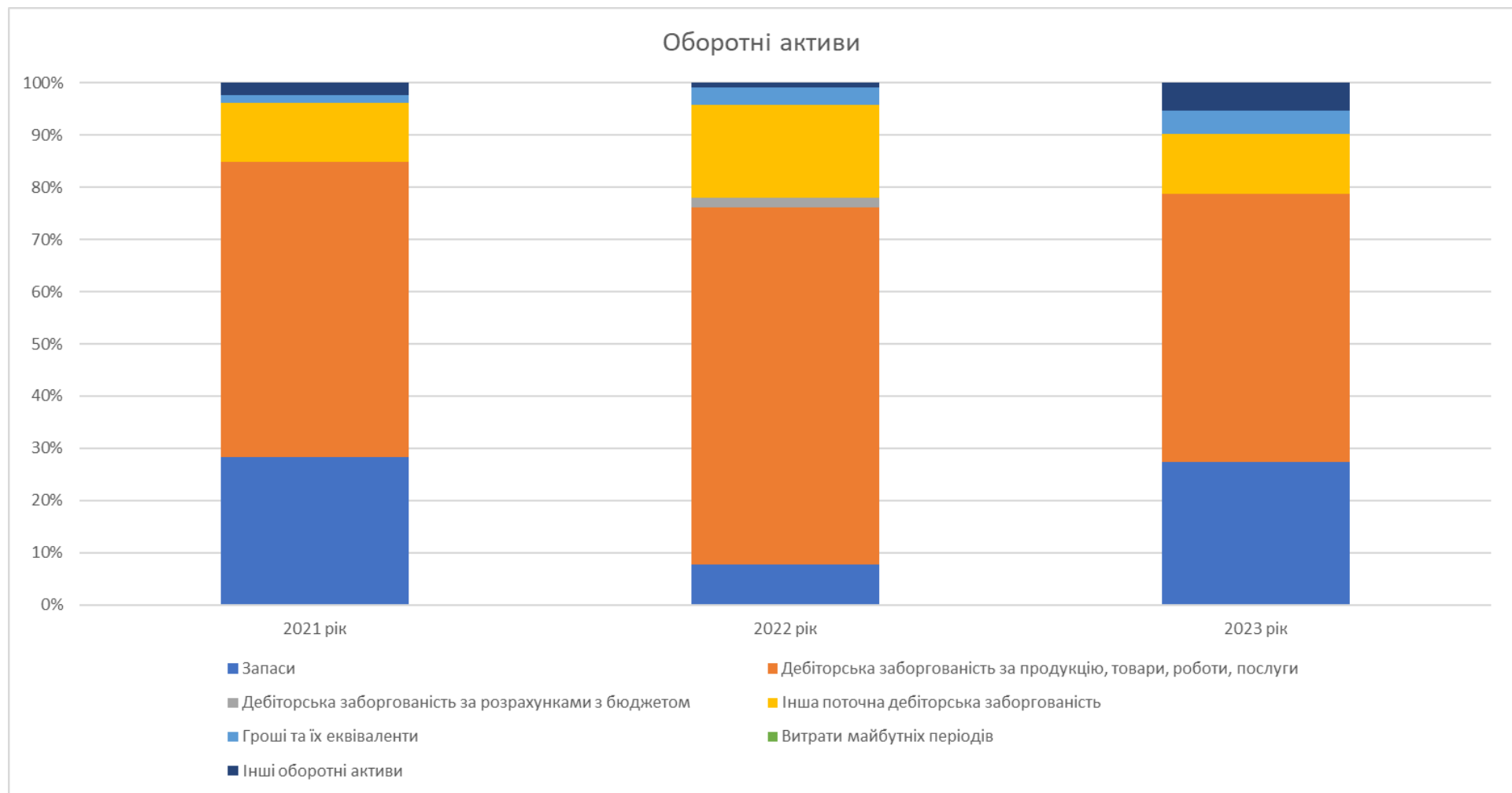

Рисунок 2.3 - Структура оборотних активів ТОВ «Авідаль»

Таблиця 2.2

Аналіз складу та структури активу балансу ТОВ «Авідаль»

Розміщення майна	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення					
							2022/2021		2023/2022		2023/2021	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
I. Необоротні активи												
Нематеріальні активи	4,5	0,03	1,1	0,00	1283,8	1,6	-3,4	-75,6	1282,7	116609,1	1279,3	28428,9
первісна вартість	8,5	0,05	8,5	0,02	1292,3	1,6	0,0	0,0	1283,8	15103,5	1283,8	15103,5
накопичена амортизація	4,0	0,02	7,4	0,01	8,5	0,0	3,4	85,0	1,1	14,9	4,5	112,5
Основні засоби	480,8	2,68	378,4	0,68	256,8	0,3	-102,4	-21,3	-121,6	-32,1	-224,0	-46,6
первісна вартість	666,7	3,72	745,3	1,34	686,6	0,9	78,6	11,8	-58,7	-7,9	19,9	3,0
знос	185,9	1,04	366,9	0,66	429,8	0,5	181,0	97,4	62,9	17,1	243,9	131,2
Усього за розділом I	485,3	2,7	379,5	0,7	1540,6	2,0	-105,8	-21,8	1161,1	306,0	1055,3	217,5
II. Оборотні активи												
Запаси	4942,2	27,58	4240,7	7,62	21087,5	26,8	-701,5	-14,2	16846,8	397,3	16145,3	326,7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	9866,7	55,06	37820,6	67,94	39713,3	50,4	27953,9	283,3	1892,7	5,0	29846,6	302,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,0	0,00	1085,3	1,95	49,8	0,1	1085,3	0,0	-1035,5	-95,4	49,8	0,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1965,1	10,97	9798,5	17,60	8879,3	11,3	7833,4	398,6	-919,2	-9,4	6914,2	351,8
Гроші та їх еквіваленти	250,3	1,40	1815,9	3,26	3348,7	4,3	1565,6	625,5	1532,8	84,4	3098,4	1237,9
Витрати майбутніх періодів	4,2	0,02	4,5	0,01	37,2	0,0	0,3	7,1	32,7	726,7	33,0	785,7
Інші оборотні активи	406,1	2,27	523,8	0,94	4095,4	5,2	117,7	29,0	3571,6	681,9	3689,3	908,5
Усього за розділом II	17434,6	97,3	55289,3	99,3	77211,2	98,0	37854,7	217,1	21921,9	39,6	59776,6	342,9
Баланс	17919,9	100,0	55668,8	100,0	78751,8	100,0	37748,9	210,7	23083,0	41,5	60831,9	339,5

У 2021 році структура балансу підприємства показала, що необоротні активи (основні засоби та нематеріальні активи) становили лише 2,7%, тоді як оборотні активи склали значну більшість — 97,3%. Зокрема, до оборотних активів відносилися: запаси (27,58%), дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (55,06%), інша поточна дебіторська заборгованість (10,97%), грошові кошти та їх еквіваленти (1,4%), витрати майбутніх періодів (0,02%) та інші оборотні активи (2,27%).

В наступному році, 2022, частка необоротних активів зменшилася до 0,7%, тоді як оборотні активи зросли до 99,3%. Серед них були такі позиції: запаси (7,62%), дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (67,94%), дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (1,95%), інша поточна дебіторська заборгованість (17,6%), грошові кошти та їх еквіваленти (3,26%), витрати майбутніх періодів (0,01%) та інші оборотні активи (0,94%). Це свідчить про значне зміщення активів компанії у бік ліквідності та оперативного використання.

У 2023 році аналіз структури балансу підприємства виявив, що необоротні активи становили лише 2% від загального обсягу активів. При цьому, оборотні активи домінували, займаючи 98% від усієї структури балансу. Детальний розподіл оборотних активів виглядав наступним чином: запаси склали 26,8%, дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи та послуги становила 50,4%, дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом була на рівні 0,1%, інша поточна дебіторська заборгованість досягла 11,3%, гроші та їх еквіваленти - 4,3%, та інші оборотні активи - 5,2%. Ця динаміка відображає значний фокус компанії на ліквідні активи, що є ключовими для оперативного управління.

Цей аналіз відображає фінансову активність компанії, акцентуючи на її оперативному характері. З мінімальною часткою основних засобів, підприємство утримує значні запаси та має велику дебіторську заборгованість, пов'язану з оплатою за вже поставлені товари.

Протягом аналізованого періоду необоротні активи компанії зросли на 1,055.3 тис. грн (217.5%), головним чином за рахунок придбання нематеріальних активів, що збільшилися на 1,279.3 тис. грн. Водночас, первісна вартість нового обладнання зросла на 3 тис. грн, проте вартість зносу також збільшилася через значну кількість старих основних засобів.

Оборотні активи значно зросли на 59,776.6 тис. грн (342.9%). Запаси збільшились на 16,145.3 тис. грн (326.7%), дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, та послуги – на 29,846.6 тис. грн (302.5%). Заборгованість за розрахунками з бюджетом залишилася незмінною (49.8 тис. грн), тоді як інша поточна дебіторська заборгованість зросла на 6,914.2 тис. грн (351.8%). Гроші та їх еквіваленти зросли на 3,098.4 тис. грн (1237.9%), витрати майбутніх періодів - на 33.0 тис. грн (785.7%), а інші оборотні активи - на 3,689.3 тис. грн (908.5%). Це відбулося на тлі збільшення обсягів продажів, що спричинило зростання загальної валюти балансу на 60,831.9 тис. грн (339.5%).

Далі розрахуємо частку дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів:

- в 2021 році: $(11831,8 : 17434,6) \times 100 = 67,9\%$;
- в 2022 році: $(48704,4 : 55289,3) \times 100 = 88,1\%$;
- в 2023 році: $(48642,4 : 77211,2) \times 100 = 63,0\%$.

Отже, структура фінансових ресурсів відображає зростання власного капіталу та оборотних активів, що дає змогу розширити основну діяльність підприємства.

Аналізуючи ліквідність та платоспроможність ТОВ "Авідаль", необхідно класифікувати активи та пасиви компанії, а також визначити відповідні показники ліквідності. Для цього активи компанії поділяються на кілька груп в залежності від їх ліквідності, які детально представлені в таблиці 2.3. Такий підхід дозволяє оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

З аналізу, представленого в таблиці 2.3, видно, що у 2021 році швидколіквідні активи займали найбільшу частку в структурі активів підприємства - 68,3%. Повільноліквідні активи склали 27,6%, важколіквідні

- 2,7%, а високоліквідні - 1,4%. У 2022 році швидколіквідні активи зросли на 36,990.3 тис. грн, їхня частка в активах підвищилася до 88,4%, тоді як частка повільноліквідних зменшилась до 7,6%, високоліквідних - до 3,3%, і важколіквідних знизилась до 0,7%. В 2023 році спостерігається домінування швидколіквідних активів, які становили 67,0% загальної суми активів і зросли на 3,509.6 тис. грн, в той час як важколіквідні активи скоротилися до 2,0%.

За останні три роки структура активів підприємства зазнала змін на користь зростання ліквідності, що свідчить про підвищену здатність підприємства до вчасного погашення своїх зобов'язань. Такий стан активів забезпечує достатню ліквідність балансу, вказуючи на відсутність необхідності залучати додаткові джерела фінансування для розрахунків з кредиторами.

Таблиця 2.3

Групування активів балансу ТОВ «Авідаль»

Розміщення майна	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення		
							2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	тис. грн	тис. грн
Високоліквідні	250,3	1,4	1815,9	3,3	3348,7	4,3	1565,6	1532,8	3098,4
Швидколіквідні	12237,9	68,3	49228,2	88,4	52737,8	67,0	36990,3	3509,6	40499,9
Повільноліквідні	4946,4	27,6	4245,2	7,6	21124,7	26,8	-701,2	16879,5	16178,3
Важколіквідні	485,3	2,7	379,5	0,7	1540,6	2,0	-105,8	1161,1	1055,3
Всього	17919,9	100,0	55668,8	100,0	78751,8	100,0	37748,9	23083,0	60831,9

Групування зобов'язань ТОВ «Авідаль» за строками їх погашення представлено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Групування зобов'язань (пасивів) балансу ТОВ «Авідаль»

Групи	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення		
							2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	тис. грн	тис. грн
Найбільш термінові	11628,5	64,9	46047,6	82,7	64682,9	82,1	34419,1	18635,3	53054,4
Короткострокові	302,0	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-302,0	0,0	-302,0
Довгострокові	49,0	0,3	96,0	0,2	23,8	0,0	47,0	-72,2	-25,2
Постійні	5940,4	33,1	9525,2	17,1	14045,1	17,8	3584,8	4519,9	8104,7
Всього	17919,9	100,0	55668,8	100,0	78751,8	100,0	37748,9	23083,0	60831,9

Протягом аналізованого періоду спостерігалось значне зростання найбільш термінових зобов'язань на 53,054.4 тис. грн, де їх частка в загальній структурі зобов'язань була домінуючою. Вона становила 64.9% у 2021 році, зросла до 82.7% у 2022 році та збереглася майже на тому ж рівні - 82.1% у 2023 році. Висока частка таких зобов'язань, які включають короткострокові кредити банків і поточну кредиторську заборгованість, зумовлена основним видом діяльності підприємства - оптовою торгівлею. Це заборгованість зазвичай пов'язана з оплаченими, але ще не доставленими товарами.

З іншого боку, короткострокові і довгострокові зобов'язання становлять невелику частку або взагалі відсутні протягом даного періоду. Водночас, постійні зобов'язання, пов'язані з формуванням власного капіталу, зросли на 8,104.7 тис. грн за три роки. У 2021 році частка таких зобов'язань складала 33.1%, знизилася до 17.1% у 2022 році та дещо зросла до 17.8% у 2023 році.

Аналіз двох таблиць показує, що підприємство стикається з недоліком високоліквідних активів для своєчасного погашення своїх найбільш термінових зобов'язань перед замовниками. Водночас, завдяки відсутності короткострокових зобов'язань, компанія має можливість покрити ці зобов'язання за допомогою швидколіквідних активів, частка яких є домінантною, хоча й у довший термін. Таким чином, хоча підприємство і виявляється не в змозі негайно погасити свої строкові зобов'язання з наявних грошових ресурсів, його платоспроможність у середньостроковій перспективі залишається стабільною.

Один з ключових етапів аналізу фінансового стану підприємства – це розрахунок коефіцієнтів ліквідності, які включають коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, та чистий оборотний капітал. Ці показники представлені у таблиці 2.5 та є важливими для оцінки здатності компанії задовольняти свої короткострокові зобов'язання.

Таблиця 2.5

Відносні показники оцінки ліквідності ТОВ «Авідаль»

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Коефіцієнт покриття	1,46	1,20	1,19	-0,26	-0,01	-0,27
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,05	1,11	0,87	0,06	-0,24	-0,18
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,04	0,05	0,02	0,01	0,03
Чистий оборотний капітал (тис. грн)	5504,10	9241,70	12528,30	3737,60	3286,60	7024,20

Згідно з даними таблиці 2.5, коефіцієнт покриття протягом аналізованого періоду перевищував одиницю, що відповідає нормативному значенню. Це свідчить про здатність підприємства покривати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. У 2021 році на кожну гривню зобов'язань припадало 1,46 грн оборотних активів, у 2022 році - 1,2 грн, а в 2023 році - 1,19 грн. За три роки коефіцієнт покриття знизився на 0,27 грн, що пов'язано із суттєвим зростанням оборотних активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності демонстрував наступну динаміку: у 2021 році його значення становило 1,05, у 2022 році - 1,11, а в 2023 році знизилося до 0,87. Усі показники перебували в межах нормативного діапазону (0,5-1), що свідчить про здатність підприємства повністю погасити свої поточні зобов'язання за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень, таких як дебіторська заборгованість. Це означає, що компанія має достатньо ресурсів для покриття 100% своїх поточних зобов'язань.

У 2021 році коефіцієнт абсолютної ліквідності становив 0,02, у 2022 році - 0,04, а в 2023 році зріс до 0,05. Такі значення свідчать, що протягом аналізованого періоду підприємство не мало достатньо грошових коштів та їх еквівалентів для негайного погашення поточної заборгованості. Хоча за іншими показниками ліквідність підприємства може вважатися достатньою, брак готівки та коштів на рахунках обмежує можливість швидкого розрахунку з найбільш терміновими кредиторами.

Для визначення фінансової стійкості ТОВ «Авідаль» використовується комплексний підхід, що включає розрахунок ключових відносних показників, результати яких наведені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники оцінки фінансової стійкості ТОВ «Авідаль»

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення		
				2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
Власні обігові кошти (тис.грн)	5504,10	9241,70	12528,30	3737,60	3286,60	7024,20
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,33	0,17	0,18	-0,16	0,01	-0,15
Коефіцієнт фінансової залежності	0,67	0,83	0,82	0,16	-0,01	0,15
Коефіцієнт фінансування	2,01	4,83	4,61	2,83	-0,23	2,60
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	0,32	0,17	0,16	-0,15	0,00	-0,15
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,93	0,97	0,89	0,04	-0,08	-0,03
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,67	0,83	0,82	0,16	-0,01	0,16
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,50	0,21	0,22	-0,29	0,01	-0,28

Коефіцієнт автономії відображає частку власного капіталу у загальній сумі коштів, вкладених у діяльність підприємства. У 2021 році цей показник становив 0,33, у 2022 році - 0,17, а в 2023 році - 0,18. Оскільки нормативне значення коефіцієнта автономії становить 0,5, це свідчить про недостатню здатність підприємства покривати свої зовнішні зобов'язання за рахунок власних ресурсів. Таким чином, спостерігається висока залежність компанії від залучених фінансових джерел.

Коефіцієнт фінансової залежності демонструє, скільки фінансових ресурсів залучає підприємство на кожну гривню власного капіталу. У 2021 році його значення становило 0,67, у 2022 році — 0,83, а у 2023 році — 0,82. Зростання цього показника свідчить про підвищення залежності компанії від зовнішніх зобов'язань.

Негативну тенденцію також відображає коефіцієнт фінансування, що характеризує рівень залежності від позикових коштів. Його значення перевищує 1 і поступово зростає, що вказує на перевищення зобов'язань над

власним капіталом і відсутність фінансової стійкості підприємства. Забезпеченість власними оборотними засобами залишається низькою та має тенденцію до зменшення: протягом досліджуваного періоду коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами знизився на 0,15.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу, хоча і демонструє зниження (2021 рік - 0,93; 2022 рік - 0,97; 2023 рік - 0,89), свідчить про достатній рівень власних фінансових ресурсів для покриття потреб у необоротних активах та частині оборотних.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу відображає частку залучених коштів у формуванні активів підприємства. У 2021 році на кожен гривню сукупних джерел припадало 0,67 грн позикового капіталу, у 2022 році - 0,83 грн, а у 2023 році - 0,82 грн. Це свідчить про високий рівень заборгованості компанії, яка перевищує власні ресурси, та про зростання цього показника.

Хоча більшість фінансових показників залишаються в межах нормативних значень, негативні зміни в структурі фінансових коефіцієнтів вказують на погіршення фінансової стійкості компанії.

Аналіз оборотності або ділової активності дає змогу оцінити ефективність основної діяльності підприємства, зокрема швидкість використання та відновлення його фінансових ресурсів.

Для оцінки ділової активності підприємства було проведено розрахунок ключових показників оборотності, результати яких наведені в таблиці 2.7.

Аналіз даних показує, що у 2022 році порівняно з 2021 роком всі показники оборотності знизилися, що свідчить про негативні тенденції в діяльності підприємства.

- Коефіцієнт оборотності активів зменшився на 4,3, що вказує на зниження обсягу реалізованих товарів у цей період.

- Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості знизився на 7,71, що хоча і залишається на відносно високому рівні, демонструє перевищення заборгованості клієнтів над виручкою.

- Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зменшився на 7,4, що відображає перевищення короткострокових зобов'язань над доходами компанії.

- Коефіцієнт оборотності власного капіталу знизився на 3,89, що є ознакою неефективного використання власних ресурсів.

Загалом у 2022 році спостерігається уповільнення обороту фінансових коштів і збільшення термінів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості. Це свідчить про зниження ділової активності підприємства та погіршення ефективності управління його ресурсами.

Таблиця 2.7

Показники ділової активності ТОВ «Авідаль»

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Коефіцієнт оборотності активів	7,51	3,21	2,22	-4,30	-0,99	-5,29
Період одного обороту обігових коштів (днів)	47,92	112,08	162,00	64,17	49,92	114,08
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	11,38	3,67	3,60	-7,71	-0,07	-7,78
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	31,64	98,06	100,06	66,42	2,00	68,42
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	11,28	3,88	2,71	-7,40	-1,18	-8,58
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	31,90	92,71	133,06	60,81	40,35	101,16
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	22,66	18,77	12,46	-3,89	-6,31	-10,20

У 2023 році ситуація залишилася подібною до попереднього року. Коефіцієнт оборотності активів знизився на 0,99, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості - на 0,07, а коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості впав на 1,18.

Одночасно період обороту обігових коштів збільшився на 50 днів, а строки погашення дебіторської та кредиторської заборгованості зросли на 2 та 40 днів відповідно. Хоча темпи зниження показників дещо уповільнилися, це все одно вказує на зменшення здатності підприємства ефективно вести ділову активність і підтримувати оптимальний рівень фінансового обігу.

Оцінити ділову активність підприємства можна за співставленням темпів зміни розміру прибутку, обсягу реалізації та активів. Оптимальним вважається наступне співвідношення, що у світовій практиці отримало назву «золоте правило економіки»:

$$T_{\Pi} > T_P > T_A > 100\% , \quad (2.1)$$

де T_{Π} – темп зростання (зменшення) прибутку;

T_P – темп зростання (зменшення) обсягу реалізації;

T_A – темп зростання (зменшення) вартості активів (валюти балансу).

Для підприємства, що аналізується «золоте правило економіки» буде мати наступний вигляд:

$$14,8\% < 29,9\% < 339,5\% < 100\%$$

Перше співвідношення ($14,8\% < 29,9\%$) показує, що прибуток зростає меншими темпами, ніж обсяг реалізованої продукції, а, відповідно, це свідчить про збільшення витрат на виробництво та реалізацію. Друге співвідношення ($29,9\% < 339,5\%$) свідчить про те, що обсяг продажу зростає меншими темпами, ніж активи (капітал) підприємства, тобто ресурси підприємства використовуються недостатньо ефективно. Третє співвідношення ($339,5\% < 100\%$) показує, що підприємство має високий потенціал і має можливість масштабувати свою діяльність.

Аналіз майнового стану підприємства включає дослідження складу і структури його активів, а також оцінку змін у джерелах формування майна та його складових. Для оцінки майнового стану ТОВ «Авідаль» були розраховані ключові показники та фінансові коефіцієнти, представлені в таблиці 2.8.

Дані таблиці 2.8 демонструють постійне зростання сукупної вартості активів підприємства. Зокрема, у період з 2021 по 2022 рік валюта балансу зросла на 37,748.9 тис. грн, а за три роки (з 2021 по 2023) – на 60,831.9 тис. грн. Водночас середня вартість основних засобів протягом аналізованого періоду зменшилася на 62.2 тис. грн, що може свідчити про зміну підходів до управління активами.

Показники майнового стану ТОВ «Авідаль»

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Валюта балансу (майно підприємства), тис. грн.	17919,9	55668,8	78751,8	37748,90	23083,00	60831,9
Середня величина основних засобів, тис. грн.	379,75	429,60	317,60	49,85	-112,00	-62,2
Фондоозброєність, тис. грн / чол.	10,85	12,64	9,07	1,79	-3,56	-1,8
Фондовіддача основних фондів	280,01	472,52	681,47	192,51	208,96	401,5
Частка основних засобів в активах	0,04	0,01	0,01	-0,02	0,00	0,0
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,28	0,49	0,63	0,21	0,13	0,3
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,53	0,11	-0,09	-0,43	-0,19	-0,6
Коефіцієнт мобільності активів	35,93	145,69	50,12	109,76	-95,57	14,2
Коефіцієнт постійності основних засобів	0,03	0,01	0,02	-0,02	0,01	0,0
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	35,93	145,69	50,12	109,76	-95,57	14,2

Показник фондоозброєності продемонстрував зниження на 1,8 тис. грн/чол., що свідчить про недостатнє забезпечення персоналу основними засобами. У 2021 році на одного працівника припадало 10,85 тис. грн основних засобів, у 2022 році цей показник зріс до 12,64 тис. грн, але в 2023 році знизився до 9,07 тис. грн.

Фондовіддача, яка відображає ефективність використання основних фондів, показала позитивну динаміку. У 2023 році на кожну гривню, вкладену в основні засоби, які використовуються для виробництва продукції, припадало 681,47 грн доходу від її реалізації. Це на 401,5 грн більше, ніж у 2021 році, що свідчить про підвищення продуктивності використання основних фондів.

Протягом трьох років частка коштів, інвестованих в основні засоби, залишалася практично стабільною. Водночас рівень фізичного зносу основних засобів зріс на 3%, а коефіцієнт їх оновлення знизився на 6%, що може вказувати на уповільнення процесів модернізації.

Коефіцієнт мобільності активів демонструє високий рівень ефективності використання обігових коштів. У 2021 році на кожну гривню необігових активів припадало 35,93 грн обігових, у 2022 році цей показник зріс до 145,69 грн, а в 2023 році склав 50,12 грн.

Загалом більшість показників майнового стану залишаються стабільними або мають тенденцію до зростання, що позитивно впливає на функціонування підприємства.

Економічний аналіз діяльності компанії. Аналіз прибутковості малого підприємства є важливим етапом оцінки його фінансової ефективності. Для цього використовуються дані форми 2 "Звіт про фінансові результати" (Додаток 2). На основі цих даних проведемо детальне дослідження доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «Авідаль», результати якого наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз показників доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «Авідаль»

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення					
				2022/2021		2023/2022		2023/2021	
	тис.грн	тис.грн	тис.грн	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	134629,4	178800,8	175002,4	44171,4	32,8	-3798,4	-2,1	40373,0	30,0
Інші операційні доходи	30,8	0,8	237,7	-30,0	-97,4	236,9	29612,5	206,9	0,0
Інші доходи			5,3			5,3	0,0	5,3	0,0
Разом чисті доходи	134660,2	178801,6	175245,4	44141,4	32,8	-3556,2	-2,0	40585,2	30,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	110911,3	151561,5	144983,1	40650,2	36,7	-6578,4	-4,3	34071,8	30,7
Інші операційні витрати	18908,6	22518,7	24750,1	3610,1	19,1	2231,4	9,9	5841,5	30,9
Інші витрати	7,3	349,7		342,4	4690,4	-349,7	-100,0	-7,3	-100,0
Разом витрати	129827,2	174429,9	169733,2	44602,7	34,4	-4696,7	-2,7	39906,0	30,7
Фінансовий результат до оподаткування	4833,0	4371,7	5512,2	-461,3	-9,5	1140,5	26,1	679,2	14,1
Податок на прибуток	895,7	786,9	992,3	-108,8	-12,1	205,4	26,1	96,6	10,8
Чистий фінансовий результат	3937,3	3584,8	4519,9	-352,5	-9,0	935,1	26,1	582,6	14,8

Аналіз даних таблиці 2.9 показує, що у 2022 році, порівняно з 2021 роком, чистий дохід підприємства зріс на 44,141.4 тис. грн (32,8%). Основною причиною цього було збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 44,171.4 тис. грн, тоді як інші операційні витрати зменшилися на 30 тис. грн.

Загальні витрати за цей період також зросли на 44,602.7 тис. грн (34,4%), що пояснюється підвищенням собівартості реалізованих товарів на 40,650.2 тис. грн (36,7%), зростанням інших операційних витрат на 3,610.1 тис. грн (9,1%) та збільшенням інших витрат на 342.4 тис. грн (4690,4%). Ці зміни призвели до зниження чистого фінансового результату на 352.5 тис. грн (9%), оскільки темпи зростання витрат перевищували темпи зростання доходів. Аналіз змін показників у 2022–2023 роках свідчить про зниження загального чистого доходу на 3,556.2 тис. грн (2%). Основною причиною стало скорочення чистого доходу від реалізації послуг на 3,798.4 тис. грн (2,1%), тоді як інші доходи зросли на 5,3 тис. грн. Загальні витрати також зменшилися на 4,696.7 тис. грн (2,7%), що пояснюється зниженням собівартості товарів на 6,578.4 тис. грн та скороченням інших витрат на 349.7 тис. грн. Водночас спостерігалось збільшення інших операційних витрат на 2,231.4 тис. грн. У результаті цих змін чистий фінансовий результат зріс на 935.1 тис. грн (26,1%), що свідчить про покращення фінансової ефективності підприємства. Протягом аналізованого періоду чистий фінансовий результат зріс на 582,6 тис. грн (14,8%), що стало можливим завдяки випереджаючому зростанню доходів порівняно із загальними витратами підприємства за три роки.

Динаміка змін чистих доходів, загальних витрат і фінансового результату ТОВ «Авідаль» наочно представлена на рисунку 2.4.

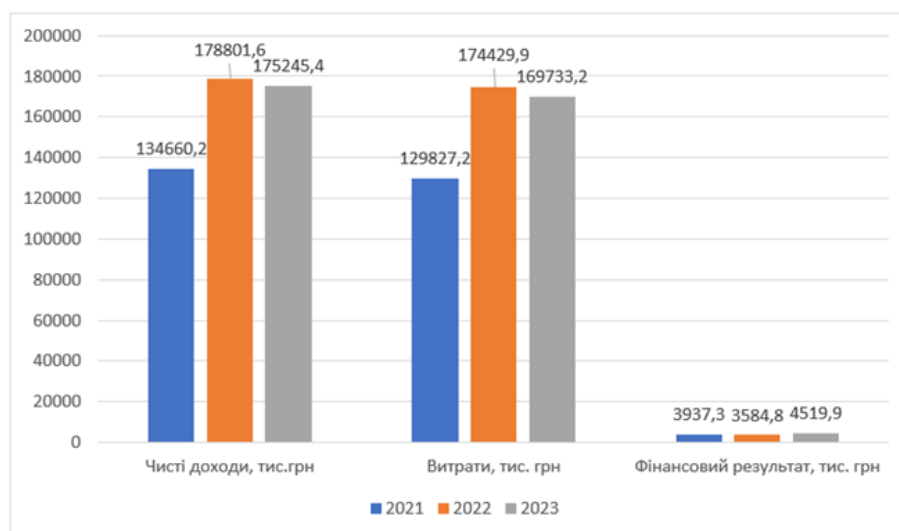

Рисунок 2.4 - Динаміка доходів, витрат і фінансового результату ТОВ «Авідаль»

Аналіз прибутковості діяльності підприємства можна доповнити розрахунком коефіцієнтів приросту валюти балансу, коефіцієнтів виручки від реалізації продукції, коефіцієнтів приросту прибутку. Ці коефіцієнти також дають змогу зробити загальну оцінку фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт (K_b) приросту майна розраховується за формулою:

$$K_b = \frac{B_1 - B_0}{B_0} * 100, \quad (2.2)$$

де B_1 і B_0 - середня величина майна за звітний і попередній періоди.

Коефіцієнт (K_v) приросту виручки від реалізації продукції розраховується:

$$K_v = \frac{V_1 - V_0}{V_0} * 100, \quad (2.3)$$

де V_1 і V_0 - виручка від реалізації продукції за звітний і попередній періоди.

Коефіцієнт (K_{π}) приросту чистого прибутку розраховується:

$$K_{\pi} = \frac{\pi_1 - \pi_0}{\pi_0} * 100, \quad (2.4)$$

де π_1 і π_0 - обсяг чистого прибутку за звітний і попередній періоди.

Протягом досліджуваного періоду для даного підприємства відповідні коефіцієнти становлять:

приріст майна: $K_b = (78751,8 - 17919,9) / 17919,9 * 100 = 339,5\%$

приріст виручки: $K_v = (175002,4 - 134629,4) / 134629,4 * 100 = 29,9\%$

приріст чистого прибутку: $K_{\pi} = (4519,9 - 3937,3) / 3937,3 * 100 = 14,8\%$

Нижчий коефіцієнт приросту виручки від реалізації товарів порівняно з коефіцієнтом приросту майна свідчить про недостатньо ефективне використання фінансових ресурсів підприємства.

Аналіз прибутковості діяльності передбачає оцінку показників рентабельності. Рентабельність є відносним показником, що демонструє

співвідношення між отриманим ефектом і витратами або ресурсами, залученими для його досягнення. Вивчення рентабельності здійснюється через систему показників, які відображають різні аспекти господарської діяльності підприємства (таблиця 2.10).

Таблиця 2.10

Показники рентабельності ТОВ «Авідаль»

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Коефіцієнт рентабельності активів	0,22	0,06	0,06	-0,16	-0,01	-0,16
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,66	0,38	0,32	-0,29	-0,05	-0,34
Коефіцієнт рентабельності виробничих фондів	0,70	0,72	0,21	0,02	-0,51	-0,49
Коефіцієнт рентабельності продажів	0,03	0,02	0,03	-0,01	0,01	0,00
Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	0,17	0,15	0,17	-0,02	0,02	0,00
Коефіцієнт рентабельності витрат	0,21	0,18	2,21	-0,03	2,03	1,99
Коефіцієнт реінвестування	1,48	2,63	3,09	1,15	0,46	1,60

Коефіцієнт рентабельності активів показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку. У 2021 році на кожен гривню витрачених активів припадало 0,22 грн чистого прибутку, тоді як у 2022 і 2023 роках цей показник знизився до 0,06 грн. Така динаміка свідчить про поступове зниження ефективності використання активів.

Подібна тенденція спостерігається і щодо коефіцієнтів рентабельності власного капіталу, виробничих фондів та продажів, які також демонструють спад. Водночас рентабельність витрат показала зростання, що пов'язано з тим, що чистий фінансовий результат підприємства зростає повільніше, ніж обсяги майна та власного капіталу.

Протягом аналізованого періоду чистий дохід підприємства зріс на 40,585.2 тис. грн, а сукупні витрати збільшилися на 39,906.0 тис. грн. Завдяки тому, що темпи зростання доходів перевищували темпи зростання витрат,

компанія за 2021, 2022 та 2023 роки забезпечила чистий фінансовий прибуток у розмірі 3,937.3 тис. грн, 3,584.8 тис. грн та 4,519.9 тис. грн відповідно.

Аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ «Авідаль» виявив низку викликів, які впливають на стабільність та перспективи зростання компанії.

Ліквідність і платоспроможність. Показники ліквідності демонструють коливання, що свідчить про можливі труднощі з покриттям короткострокових зобов'язань. Значна залежність від поточних зобов'язань для фінансування операцій підвищує ризики, особливо в умовах економічної нестабільності.

Зовнішнє фінансування. Висока частка позикового капіталу в структурі фінансування та низький рівень автономії вказують на вразливість компанії до змін у фінансовому середовищі. Така залежність від зовнішніх джерел може стати перешкодою для довгострокової фінансової стабільності.

Ефективність використання ресурсів. Зниження показників оборотності активів та капіталу свідчить про недостатню операційну ефективність. Компанії необхідно покращити використання своїх ресурсів для підвищення доходності.

Прибутковість. Хоча дохідність компанії зростає, збільшення витрат випереджає темпи зростання доходів, що негативно впливає на чистий фінансовий результат. Це вказує на необхідність контролю витрат та підвищення рентабельності основної діяльності.

Загалом компанія демонструє здатність генерувати прибуток, однак її фінансова стійкість та ліквідність перебувають під загрозою через високу залежність від залучених коштів та неефективне управління капіталом. Для забезпечення стабільності та зростання ТОВ «Авідаль» необхідно зосередитись на покращенні фінансових показників і впровадженні стратегічних заходів з оптимізації використання ресурсів.

2.3. Визначення рівня інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль»

Міжнародні порівняння глобальних індексів інновацій забезпечують якісну оцінку рівня розвитку підприємництва.

Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index, GII) є одним із ключових індикаторів, який дозволяє оцінювати інноваційний потенціал і можливості 132 країн. Цей рейтинг розраховується з 2007 року і має значну популярність завдяки своїй універсальності. Основною перевагою GII є врахування широкого спектру показників, що відображають стан та специфіку розвитку інновацій у кожній країні [41].

Глобальний інноваційний індекс оцінює інноваційний потенціал країн за двома основними блоками:

1. Інноваційний вклад (Innovation Input):

- Інституційне середовище: політика, законодавство, діяльність підприємств.
- Людський капітал: рівень освіти та науково-дослідної діяльності.
- Інфраструктура: розвиток інформаційних технологій, екологічна складова, загальна інфраструктура.
- Ринкові умови: доступність кредитування, інвестицій, торгівлі, конкуренції.
- Бізнес-середовище: знання працівників, інноваційні зв'язки, адаптація і поглинання нових знань.

2. Інноваційні результати (Innovation Output):

- Знання та технології: їх створення, вплив та поширення.
- Творчі досягнення: нематеріальні активи, креативна продукція, онлайн-креативність.

Цей підхід забезпечує всебічну оцінку інноваційного розвитку, враховуючи як ресурси та умови для інновацій, так і їхні результати.

Серед визначених показників чітко видно важливість підприємництва, зокрема його ролі у створенні передумов і досягненні результатів, що

сприяють інноваційному розвитку. Водночас ключову роль відіграє людський фактор. Центрованість інноваційного процесу навколо людини вимагає врахування таких аспектів, як рівень освітньої підготовки кадрів, здатність до створення і поширення знань, а також участь у креативних та знаннємістких галузях.

Окремо виділяється показник "knowledge workers" (працівники знань або інтелектуальні працівники), який підкреслює значення таких професій. Згідно з обґрунтуванням Т. Девенпорта (США), до цієї категорії належать спеціалісти з інформаційних технологій, лікарі, фармацевти, архітектори, інженери, дизайнери, науковці, бухгалтери, юристи, редактори та інші фахівці, які здатні перетворювати знання у цінний ресурс у своїй професійній діяльності [34].

З огляду на наведені факти можна зробити висновок, що аналіз глобальних індикаторів інноваційного розвитку підприємництва потребує комплексного підходу. Важливо враховувати як показники, що характеризують розвиток підприємств, так і ті, що відображають рівень людського капіталу (Рисунок 2.5).

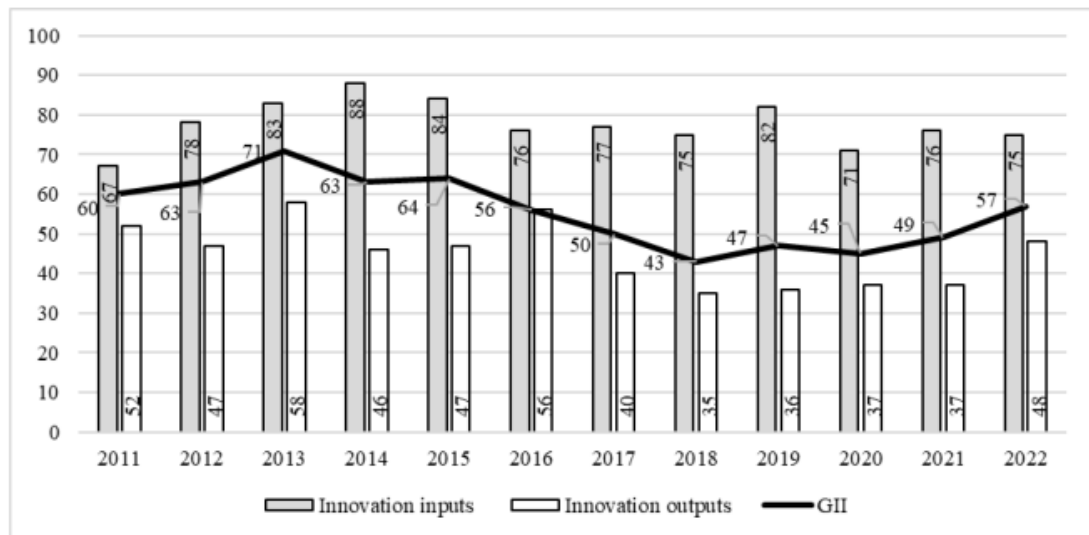

Рисунок 2.5 – Рейтинг України в Глобальному інноваційному індексі, 2011-2022 роки

**Побудовано на основі джерела [37].*

У 2022 році Україна посіла 57-му позицію в рейтингу GII, що свідчить про певне погіршення показників порівняно з попереднім роком. Особливо відчутне зниження за індикатором «Innovation Output», де країна опустилася з 37-го місця у 2021 році до 48-го у 2022 році. Водночас за показниками «Innovation Input» позиції залишилися майже незмінними: 75-е місце у 2022 році проти 76-го у 2021 році. Така динаміка свідчить про те, що несприятливі умови, спричинені масштабною військовою агресією, продовжують обмежувати можливості для інноваційного розвитку країни.

Глобальний інноваційний індекс (GII) дає змогу виявити для України ключові «стовпи» (англ. "pillar ranks"), які відображають як сильні, так і слабкі сторони інноваційного розвитку підприємницької діяльності (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

«Стовпи» стійкості й вразливості України в Глобальному інноваційному індексі

2017		2020		2022	
«Стовпи» стійкості	«Стовпи» вразливості	«Стовпи» стійкості	«Стовпи» вразливості	«Стовпи» стійкості	«Стовпи» вразливості
1. Результати знань і технологій – 28 позиція. 2. Творчі результати – 42 позиція.	1. Інфраструктура – 97 позиція. 2. Інститути – 96 позиція. 3. Витонченість ринку – 90 позиція.	1. Результати знань і технологій – 25 позиція. 2. Людський капітал і дослідження – 39 позиція. 3. Творчі результати – 44 позиція.	1. Витонченість ринку – 99 позиція. 2. Інфраструктура – 94 позиція. 3. Інститути – 93 позиція.	1. Результати знань і технологій – 36 позиція. 2. Витонченість бізнесу – 48 позиція. 3. Людський капітал і дослідження – 49 позиція.	1. Витонченість ринку – 102 позиція. 2. Інститути – 97 позиція. 3. Інфраструктура – 82 позиція.

Однією з ключових переваг конкурентних позицій України є високий рівень «витонченості бізнесу». Цей показник охоплює такі аспекти, як залучення «працівників знань» (knowledge workers), розвиток інноваційних зв'язків, зокрема кластерних, а також значну частку високотехнологічного імпорту.

В умовах повномасштабної війни критично важливо підтримувати інформаційно-комунікаційний сектор економіки. Це вимагає впровадження

спеціальних підходів до мотивації фахівців та їх ефективного залучення в інноваційні розробки для військово-промислового комплексу. Війна залишається одним із головних викликів для економіки та суспільства України, що потребує системних рішень.

Слабкі позиції України значною мірою зумовлені несприятливим інституційним середовищем, яке включає політичні та регуляторні обмеження у сфері підприємництва. Низькі показники витонченості ринку свідчать про труднощі з доступом до кредитування, недостатнє інвестиційне забезпечення та проблеми тарифного регулювання для учасників ринкових відносин. Крім того, недоліки в інфраструктурі обумовлені слабкими стратегіями впровадження сталих технологій у різні галузі інфраструктурного забезпечення, що також потребує уваги.

Україна демонструє одні з найгірших показників у індексі GII за складовою екологічної стійкості. Нерозвиненість практик впровадження стандартів ISO 14001 та недостатнє підвищення енергопродуктивності залишаються ключовими проблемами. Показник екологічної стійкості підкреслює необхідність стимулювання екологічних інновацій навіть у складних умовах повномасштабної війни. Це включає створення міжгалузевих платформ для співпраці та інтеграцію в глобальну систему науково-інноваційних розробок, спрямованих на сталий розвиток.

Таким чином, позиція України в індексі GII характеризується як сильними, так і слабкими сторонами. Аналіз «стовпів» інноваційного розвитку підприємництва свідчить про погіршення позицій за ключовими індикаторами. Це може бути наслідком таких факторів:

- Вимивання людського капіталу через інтенсивні міграційні процеси та зростаючу освітню еміграцію молоді.
- Перевага політик інших країн у сфері підвищення продуктивності праці та підтримки її креативної складової. Це проявляється у зростанні обсягів високотехнологічного експорту, активній патентній діяльності та ефективному захисті прав інтелектуальної власності.

Ці аспекти підкреслюють необхідність вдосконалення політик і стимулювання інноваційного розвитку в Україні.

У межах розрахунку ГІІ протягом багатьох років використовувався Коефіцієнт ефективності інновацій (Innovation Efficiency Ratio). Цей показник визначається як співвідношення між оцінками субіндексів «Innovation inputs» (залучені ресурси) та «Innovation outputs» (отримані результати). Таким чином, він демонструє, наскільки ефективно ресурси трансформуються в інноваційні результати.

Коефіцієнт ефективності інновацій є важливим інструментом для країн, що розвиваються або перебувають у процесі ринкових трансформацій. Він допомагає оцінити ефективність обраного напрямку розвитку, що дає змогу «наздоганяти» світових лідерів. Цей показник також відображає спроможність наукових і підприємницьких установ, дослідників та регіонів створювати інновації [33].

У 2020 році Україна посіла п'яте місце у світі за показником Коефіцієнта ефективності інновацій. Це свідчить про те, що науково-дослідна та бізнес-інфраструктура країни поступово досягали успіху в капіталізації своїх результатів. Зокрема, спостерігалось покращення у сфері захисту прав інтелектуальної власності, а також зростання ролі високотехнологічної продукції в міжнародній торгівлі.

Протягом 2021–2022 років розрахунок Коефіцієнта ефективності інновацій не проводився. У разі відновлення цього показника, його аналіз слід здійснювати з урахуванням впливу таких глобальних викликів, як наслідки пандемії та повномасштабної війни.

Крім Глобального інноваційного індексу (ГІІ), важливим інструментом для оцінки інноваційного потенціалу є Індекс інноваційного розвитку Bloomberg (Bloomberg Innovation Index, БІІ). Цей індекс аналізує понад 100 країн, зосереджуючись на ключових аспектах: витрати на дослідження та розробки, активність високотехнологічних компаній, рівень залучення

дослідницьких кадрів, патентна діяльність і виробничі потужності, які створюють основу для впровадження інновацій.

Станом на 2023 рік останні доступні дані ВП датуються 2021 роком. За цим індексом Україна у 2015 році досягла найвищої для себе 33-ї позиції, однак до 2021 року опустилася на 57-ме місце [38]. Основною причиною такого зниження є постійне скорочення дослідницького персоналу, зокрема наукових працівників у сфері науки та вищої освіти. Наприклад, кількість співробітників у структурі інститутів Національної академії наук України у 2022 році становила лише 70% від рівня 2015 року [4]. Забезпечення кваліфікованих кадрів і стимулювання якісних досліджень та інноваційної діяльності залишаються актуальними викликами для України. Це особливо важливо в контексті зміцнення співпраці між науковими та підприємницькими структурами, а також інтеграції освіти, науки і бізнесу в єдину інноваційну екосистему.

Індекс Європейського інноваційного табло (European Innovation Scoreboard, EIS) є ще одним значущим рейтингом для України. Він оцінює ефективність досліджень та інновацій у країнах Європейського Союзу, а також у 132 сусідніх державах і країнах-кандидатах на членство в ЄС, включаючи Україну. Цей рейтинг враховує 32 ключові показники, серед яких: «привабливість дослідницьких систем», «інвестиції бізнесу у дослідження та розробки» та «використання інформаційних технологій». Відповідно до цих критеріїв країни класифікуються у чотири групи: інноваційні лідери, сильні інноватори, помірні інноватори та новачки в інноваціях. Україна належить до категорії «нових інноваторів» за оцінками Європейського інноваційного табло. Станом на 2022 рік вона займала останнє, 39-е місце серед країн, що оцінювалися, поступаючись навіть таким державам, як Північна Македонія і Боснія та Герцеговина [36]. Проте, аналіз EIS вказує не лише на низькі позиції України, але й на значне збільшення розриву між нею та європейськими лідерами в інноваційному розвитку.

Низький рівень фінансування досліджень і розробок бізнесом в Україні, порівняно з європейськими стандартами, є очікуваним результатом, враховуючи значну тінізацію економіки та інші виклики, які існували ще до війни. Тому при оцінці глобальних процесів інноваційного розвитку підприємництва важливо враховувати позиції України у рейтингах, які відображають конкурентоспроможність її економіки.

Аналіз глобальних рейтингів конкурентоспроможності України свідчить про її слабкі позиції у сферах стабільності та ефективності державної підтримки. Це негативно впливає на розвиток інноваційної діяльності підприємств, а також наукових та освітніх установ.

Переходячи від аналізу глобальних інноваційних рейтингів до локального рівня, важливо оцінити рівень інноваційного розвитку конкретних підприємств, таких як ТОВ «Авідаль». Розуміння стану інноваційної діяльності підприємства дозволяє визначити його конкурентні переваги, ефективність використання ресурсів та потенціал для зростання. Аналіз інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» стане ключовим етапом у виявленні сильних і слабких сторін, а також у формуванні рекомендацій для підвищення ефективності та стійкості його діяльності в умовах сучасних викликів.

Для оцінки рівня інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» можна використати такий метод як метод індексного оцінювання. Розрахунок інноваційного індексу підприємства шляхом агрегування ключових показників: витрати на дослідження та розробки (R&D), кількість впроваджених інновацій, частка інноваційної продукції в загальному обсязі продажів тощо. Це дозволяє отримати інтегральний показник, який відображає загальний рівень інноваційної діяльності.

Для розрахунку ми використали три ключові показники:

1. Витрати на дослідження та розробки (R&D) – визначені як відсоток від загального доходу підприємства.
2. Кількість впроваджених інновацій – кількість нових продуктів або процесів, впроваджених за рік.

3. Частка інноваційної продукції – відсоток доходу від продажу інноваційної продукції в загальному обсязі продажів.

Витрати на дослідження та розробки (R&D): 1.5% від чистого доходу підприємства.

Чистий дохід за 2023 рік: 175245,4 тис. грн. Розрахунок витрат: $175245.4 * 0.015 = 2628.68$ тис. грн. Кількість впроваджених інновацій: прийнято 3 нових маркетингової інновації. Частка інновацій в загальному обсязі: 20%.

Нормалізація показників. Для узгодження різних одиниць виміру всі показники було нормалізовано до шкали від 0 до 1.

1. Витрати на R&D: максимальною прийнято частку 5% від чистого доходу.

Формула нормалізації:

$$\text{Нормалізоване значення} = \frac{\text{Фактичне значення}}{\text{Максимальне значення}}.$$

Розрахунок:

$$\frac{2628.68}{175245.4 \times 0.05} = \frac{2628.68}{8762.27} = 0.3.$$

2. Кількість впроваджених інновацій: максимальною прийнято кількість 10 інновацій.

Формула:

$$\text{Нормалізоване значення} = \frac{\text{Фактичне значення}}{\text{Максимальне значення}}.$$

Розрахунок:

$$\frac{3}{10} = 0.3.$$

3. Частка інноваційної продукції: Максимальна частка: 100%.

Формула:

$$\text{Нормалізоване значення} = \frac{\text{Фактичне значення}}{\text{Максимальне значення}}.$$

Розрахунок:

$$\frac{20}{100} = 0.2.$$

Розрахунок інноваційного індексу. Інноваційний індекс обчислювався як середнє арифметичне нормалізованих значень:

Розрахунок:

$$\text{Інноваційний індекс} = \frac{0.3+0.3+0.2}{3} = 0.27$$

Результати розрахунків представлені у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Інноваційний індекс ТОВ «Авідаль»

№п/п	Показник	Значення	Нормалізоване значення
1.	Витрати на R&D (тис.грн)	2628,681	0,3
2.	Кількість впроваджених інновацій	3	0,3
3.	Частка інновацій (%)	20	0,2
4.	Інноваційний індекс		0,27

* Складено автором

Інтерпретація результату. Отриманий індекс 0.27 свідчить про середній рівень інноваційного розвитку підприємства. Цей рівень демонструє, що ТОВ «Авідаль» має потенціал для зростання, однак є потреба у посиленні:

1. Витрат на дослідження та розробки.
2. Розширенні кількості впроваджених інновацій.
3. Збільшенні частки інновацій в своїй господарській діяльності.

Варто зауважити, що інновації, впроваджені ТОВ «Авідаль», були спрямовані на розвиток маркетингових стратегій, що є особливо актуальним для компанії, яка спеціалізується на оптовій торгівлі молочними продуктами, яйцями, оліями та жирами, а також займається переробкою молока та виробництвом сиру. У контексті розширення діяльності, включаючи неспеціалізовану оптову і роздрібну торгівлю, а також продаж напоїв і тютюнових виробів, маркетингові інновації дозволили компанії вдосконалити свою взаємодію з клієнтами та зміцнити ринкові позиції. Зокрема були впроваджені такі інновації

1. Персоналізовані пропозиції для клієнтів: впроваджено інструменти аналізу покупців, що дозволяють створювати індивідуальні знижки та акції для ключових клієнтів, особливо у сегментах оптової та роздрібної торгівлі.

2. Цифрові платформи: розроблено мобільний додаток для замовлень та інформування партнерів про новинки асортименту, а також вдосконалено веб-платформу для B2B і B2C клієнтів.

3. Позиціонування преміальної продукції: для переробленого молока та сиру запущено кампанію, яка акцентує увагу на їхній високій якості та

локальному походженні, що дозволило збільшити попит серед роздрібних покупців.

Планується впровадити:

1. Інноваційні підходи до упаковки: планується впровадити екологічно чисті та зручні для транспортування упаковки для оптових і роздрібних клієнтів, що сприяло підвищенню лояльності партнерів.

2. Промоційні кампанії у соціальних мережах: планується запускати активне просування бренду через соціальні платформи, із залученням інтерактивних заходів і співпраці з лідерами думок, допомогло залучити нових клієнтів і зміцнити зв'язок із поточними партнерами.

Загалом, впроваджені маркетингові інновації сприяли:

- Збільшенню обсягів продажів у неспеціалізованих сегментах.
- Розширенню географії продажів завдяки ефективним каналам комунікації.
- Підвищенню рівня впізнаваності бренду серед оптових і роздрібних клієнтів.

Таким чином, акцент на маркетингових інноваціях дозволив ТОВ «Авідаль» не тільки адаптуватися до потреб сучасного ринку, але й значно посилити конкурентні позиції в галузі.

Тип інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» можна визначити як маркетингово-орієнтований з елементами адаптивного розвитку. Його ключові аспекти, які визначають цей тип:

Характеристики:

1. Фокус на маркетингових інноваціях:

- Основна увага приділяється вдосконаленню маркетингових стратегій, таких як персоналізовані пропозиції, цифрові платформи, інновації в упаковці та просування продукції.

- Це забезпечує компанії конкурентні переваги в умовах динамічного ринку.

2. Реакція на ринкові виклики:

- Компанія адаптує свої процеси до потреб ринку, наприклад, розширюючи асортимент продукції (додавання напоїв і тютюнових виробів) і вдосконалюючи канали збуту (оптова та роздрібна торгівля).

- Активне впровадження інновацій у маркетинговій діяльності свідчить про здатність швидко реагувати на зміни ринкових умов.

3. Підтримка екологічних і технологічних трендів:

- Використання екологічної упаковки та цифрових технологій для комунікації з клієнтами показує готовність компанії інтегруватися у глобальні тенденції сталого розвитку.

4. Збалансованість між стабільністю та розвитком:

- Компанія поєднує традиційні підходи у своїй основній діяльності (оптова торгівля молочними продуктами) з інноваційними рішеннями, спрямованими на розширення ринкових можливостей.

Отже, маркетингово-орієнтований тип інноваційного розвитку ґрунтується на вдосконаленні інструментів взаємодії з клієнтами та підвищенні привабливості продукції. У випадку ТОВ «Авідаль» це поєднується з адаптивним підходом, який дозволяє швидко реагувати на зміну умов ринку та розширювати асортимент і сегменти діяльності.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВИКЛИКІВ І ЗАГРОЗ

3.1. Використання зарубіжного досвіду стимулювання інноваційного розвитку підприємництва

Україна активно просувається на шляху до інтеграції в Європейський Союз, виконуючи ключові вимоги, необхідні для розпочаття офіційних переговорів. Більшість з цих вимог прямо пов'язана з економічними аспектами, що заслуговує особливої уваги в умовах глобалізації та зростаючих євроінтеграційних процесів. Аналіз підходів до розвитку підприємницького сектору в провідних країнах світу, методів стимулювання інновацій та створення сприятливих умов для бізнесу виокремлюється як пріоритет. Основною метою є підготовка ґрунту для інноваційного розвитку вітчизняних компаній, що стане ключем до успіху в освоєнні нових ринків ЄС. Це не тільки сприятиме зростанню конкурентоспроможності українських виробників через підвищення якості та інноваційності продукції, але й пришвидшить економічний розвиток національної економіки.

У відповідь на глобалізаційні виклики, розвинені країни активно впроваджують різноманітні методи та інструменти для створення економічного середовища, яке сприяє інноваційному розвитку підприємницьких структур. Державні інститути відіграють ключову роль у цьому контексті, оскільки вони не тільки формують, але й реалізують політику, яка стимулює підприємництво, сприяючи його розвитку як на регіональному, так і на національному рівні.

Сучасний інноваційний ринок України переживає період активного розвитку, маючи великий потенціал на міжнародній арені. Проте, історичні події, зокрема невдалі реформи економічної системи до війни та військові конфлікти, що почалися в 2014 році та переросли у велику агресію росії в 2022

році, суттєво загальмили його розвиток. В даний час, Україна зіткнулася з обмеженнями на притік іноземних інвестицій та створення стартапів.

Тим не менш, завершення військових дій може відкрити нові можливості для економіки країни, зокрема доступ до ринку Європейського Союзу та залучення іноземних інвестицій для відновлення післявоєнного періоду. Це стане стимулом для вітчизняних підприємців, багато з яких уже зараз дотримуються міжнародних трендів та активно працюють у секторі цифрових технологій, створення програмного забезпечення та розроблення інтернет-сайтів.

Протягом майже трьох років повномасштабного конфлікту, війна значно сприяла розвитку інноваційного бізнесу у виробництві військової техніки, зокрема розвідувальних і ударних дронів, систем електронної війни та протиповітряної оборони. Ці підприємства, які посіли свою нішу на ринку внаслідок військових потреб, мають всі шанси на стрімкий розвиток і розширення своєї діяльності на світові ринки в поствоєнний період. Зростаючий інтерес до цих технологій буде з боку країн, які стикаються з аналогічними викликами в області оборони і безпеки. Важливо зазначити, що особливо цінними виявляться розробки подвійного призначення, які зможуть знаходити застосування у мирний час в інших секторах економіки, що забезпечить додаткові перспективи для розвитку цих підприємств.

Інноваційна активність відіграє ключову роль у стимуляції економічного прогресу в багатьох країнах. В цьому контексті, особливо важливу роль відіграють інститути, які сприяють розвитку бізнесу, що пропонує інноваційні продукти. Такі суб'єкти господарювання, як стартапи, бізнес-ангели та венчурні підприємства, є невід'ємною частиною екосистеми, яка підтримує інновації. Створена інноваційна екосистема у багатьох державах тепер становить основу для економічного розвитку, спрямованого на стимулювання розробки інноваційних продуктів. Це сприяє не тільки освоєнню нових ринків, але й оновленню та розширенню операційної діяльності компаній.

Між 2010 та 2022 роками світова економіка стартапів демонструвала високі темпи прогресу, свідчаючи про висхідні тенденції у розвитку інноваційної господарської системи. Стартапи, які виступають інноваційними підприємницькими організаціями, значно впливають на різні сфери суспільного життя, такі як господарство, інформація, екологія, охорона здоров'я та комп'ютерні технології. Вони є ключовими драйверами у генерації корисних ідей та розробці нових продуктів, які конкурентоспроможні на глобальному ринку.

У контексті модернізації формальних та неформальних регуляторних інститутів у сфері інновацій в Україні, розглянутих у попередніх розділах, особлива увага приділяється розвитку стартап-культури серед молоді та студентів. Це, в свою чергу, сприятиме інтеграції освіти, науки та бізнесу, підкріплюючи зв'язок між академічними установами і підприємницьким сектором.

На 2023 рік Сполучені Штати Америки зайняли лідируючі позиції у світі за умовами, сприятливими для розвитку стартап-екосистем, очоливши міжнародний рейтинг країн з найбільшою кількістю стартапів. До першої десятки цього рейтингу також увійшли такі країни, як Великобританія, Німеччина, Франція, Іспанія та Канада. Вивчення американського досвіду у створенні оптимальних умов для інноваційного підприємництва може бути корисним, враховуючи їхні досягнення в цій сфері. В США, на згаданий час, діяло понад 50 тисяч венчурних стартапів, з яких лише декілька змогли досягти ринкової оцінки у більш ніж один мільярд доларів [24].

Успіх стартапу значною мірою залежить не лише від національної політики фінансування, але й від країни, де він здійснює свою діяльність. Науковці та практики не мають єдиної думки щодо найкращих регіонів для розвитку стартапів, деякі вважають за краще США, інші - Європу. У цьому контексті, важливо аналізувати як спільні, так і відмінні особливості кожної стартап-екосистеми. Такий аналіз допоможе з'ясувати, які аспекти зарубіжного досвіду можуть бути адаптовані для національної економіки, спираючись на

інноваційні пріоритети. Часто інноваційне підприємництво розпочинається з ідеї, яка об'єднує команду однодумців, навіть до моменту юридичної реєстрації бізнесу.

Сучасна європейська стартап-екосистема виявляє вражаючий ріст і активізацію. Однак, порівнюючи з можливостями залучення інвестицій для впровадження інноваційних продуктів, Сполучені Штати мають очевидну перевагу. Тому корисно виокремити ключові відмінності між американським та європейським ринками інновацій, що дозволяє глибше зрозуміти контекст їх розвитку (Рисунок 3.1).

Рисунок 3.1 – Головні відмінності між американською та європейською системою стартапів

Давайте детальніше розглянемо відмінності, вказані на схемі, особливо у контексті залучення фінансових ресурсів для стартапів. У Сполучених Штатах процес залучення капіталу відносно простіший завдяки наявності численних венчурних компаній та бізнес-ангелів. Це створює сприятливі умови для фінансування на ранніх стадіях розвитку стартапів. На відміну від США, в Європі стартапам часто доводиться вступати в конкурентну боротьбу за обмежені інвестиційні ресурси, особливо на стадії зростання проекту.

Важливо відзначити, що інноваційна екосистема у Європі значно менша за обсягом у порівнянні з американською. Європейський ринок

стартапів не тільки компактніший, але й багатонаціональний, що вимагає адаптації продуктів під різні основні мови для розповсюдження у різних країнах. Цей мультикультурний аспект, однак, має свої переваги: сприяє легшому входженню європейських стартапів на нові ринки і послідовному охопленню необхідних сегментів ринку. В той час, інноваторам зі США часто доводиться одночасно працювати на багатьох сегментах ринку. Водночас, у США існує значно більший ринок інтелектуальних ресурсів, що є ключем до успіху в реалізації інноваційних проєктів.

Присутність науково-дослідних інститутів та університетів в регіоні позитивно впливає на якість людських ресурсів і фінансову грамотність населення, що має важливе значення для аналізу ризиків інноваційних проєктів. Дослідження показують, що у рейтингу десяти найпотужніших університетів світу шість знаходяться у США, а чотири — у Європі, що свідчить про більші можливості для розвитку стартапів у американській економіці [28].

Однією з ключових відмінностей між стартап-екосистемами США та Європи є доступність менторів. У європейських країнах спостерігається значний дефіцит бізнес-наставників, що підкреслює потребу в розвитку інфраструктури для підтримки інноваційних підприємців на їхньому шляху розвитку. Натомість, у США стартапи мають кращий доступ до бізнес-ангелів та наставників, що зменшує бар'єри на їхньому шляху до успіху.

Американці відомі своїм більш лояльним ставленням до невизначеності та готовністю приймати вищі ризики, особливо коли йдеться про інвестиції в стартапи. Це контрастує з більш обережним підходом європейських підприємців, які часто віддають перевагу стратегіям, що мінімізують ризики, через меншу кількість реальних прикладів агресивних інвестиційних стратегій. В США, з іншого боку, багато інвесторів мають успішний досвід у реалізації інноваційних проєктів, незважаючи на обережний підхід до започаткування власних стартапів.

Стартапи в США зазвичай дотримуються стратегії зростання, яка орієнтована на великий ринок із високим рівнем конкуренції. Цей підхід часто призводить до успішної реалізації їхніх проектів, підтримуваних венчурними інвесторами, які сприяють стабільному росту. Однак, така тактика може призвести до тимчасового стримування фінансових ресурсів до моменту їх накопичення в достатньо великих обсягах. Це створює невизначеність, пов'язану з ризиком неуспішної реалізації інноваційних проектів або невідповідністю результатів очікуванням.

На відміну від американських, стартапи в європейських країнах зазвичай дотримуються дохідної стратегії. Це обумовлено обмеженим доступом до фінансових ресурсів та необхідністю генерувати більші грошові потоки на ранніх стадіях проекту. Європейські підприємці змушені обмежувати фінансування свого розвитку, оскільки їх основним джерелом коштів є прибутки від діяльності, які визначають можливість дальшого впровадження проекту. Такий підхід призвів до більшої незалежності інноваторів та концентрації фінансових ресурсів у руках невеликої групи інвесторів.

Однією з ключових переваг американської стартап-екосистеми є надання співробітникам опціонів на придбання майнових прав. В США, наприкінці розвитку стартапів, працівники володіють приблизно п'ятою частиною компаній, що є значно вищим показником порівняно з Європою, де цей показник майже вдвічі нижчий. Більше того, у США понад 65% акцій стартапів знаходиться в резерві для майбутнього розподілу серед всіх рівнів співробітників.

У Європі, в контрасті, більша частина опціонів на власність зосереджена в руках вищого менеджменту. Ці майнові права надають їм змогу заробляти додаткові доходи понад зарплату. Водночас, європейські інвестори частіше воліють отримувати гроші безпосередньо, через фінансові виплати, а не через майнові цінні папери, що сприяє підвищеній невизначеності вартості

цінних паперів стартапів і робить їх менш привабливими для інвестування з боку звичайних співробітників [28].

Досвід провідних країн світу підкреслює важливу роль урядових інституцій у підтримці розвитку інноваційного підприємництва. Ці інституції займаються розробкою законодавчих основ, виступають як інвестори, а також беруть участь у створенні інституційної інфраструктури, такої як акселератори та інкубатори. В Україні, однак, державна підтримка інновацій залишається недостатньою. Існують значні прогалини у законодавстві, які стосуються специфіки та умов діяльності стартапів, зокрема у сфері інтелектуальних прав, де законодавство потребує значного вдосконалення. Незважаючи на плани, задекларовані державою у передвоєнний період щодо активізації інновацій та створення сприятливих умов для інвестицій, більшість з них залишилися нереалізованими.

На протилежному полюсі є країни, де держава має обмежену участь у розвитку інноваційного підприємництва, що призводить до менш вражаючих результатів на ринку стартапів. Чехія, Румунія, Словенія та Хорватія, наприклад, не демонструють високих позицій у рейтингу стартапів 2023 року. Натомість, Україна, незважаючи на другий рік війни, випереджає ці країни за кількістю стартапів у цьому році, що свідчить про значний потенціал, хоча і вказує на необхідність суттєвого удосконалення державного регулювання сектору.

Найближчі сусіди України, зокрема Угорщина, Польща та Естонія, активно залучають державні ресурси для стимулювання розвитку стартап-екосистем. Естонія є яскравим прикладом, де з ранніх 2000-х років реалізується гнучка урядова політика на підтримку інноваційного підприємництва. В основі цієї політики лежить цифрова платформа надання урядових послуг, розробка та впровадження якої коштували близько 1% від річного валового продукту країни. В рамках урядової стратегії створено ряд розвиткових фондів державного значення, які функціонують як потенційні інвестори та консультанти для новоствореного малого бізнесу. В результаті, в

Естонії сьогодні діє понад три десятки фінансово-інформаційних інструментів для підтримки інноваційних підприємств [26].

Економічна політика Естонії спрямована на створення сприятливих умов для розвитку національних стартапів та інноваційного бізнесу. Країна активно залучає до свого господарського середовища різноманітних фахівців у галузі цифрових інформаційних технологій з-за кордону, роблячи акцент на інтеграції міжнародного досвіду та місцевих інновацій.

Естонія здійснила значні кроки у сфері освіти, зокрема через тісну співпрацю між Міністерством освіти та Асоціацією ІТ та комунікацій (ITL). Вони запровадили програми для вивчення сучасних інформаційних технологій у середніх школах, а з 2015 року в університетах та коледжах було введено курси, спрямовані на розроблення та реалізацію стартап-проектів. До навчального процесу активно залучають досвідчених практиків, бізнесменів і менеджерів, які діляться своїм досвідом реалізації стартапів [26]. Адаптація подібних підходів в Україні також могла б сприяти розвитку стартап-культури зі шкільного віку, а співпраця освітньої сфери з наукою та бізнесом на студентському рівні дозволила б розвивати креативні ідеї та інноваційні рішення.

Польща впровадила унікальний підхід до державного регулювання розвитку інноваційного підприємництва, створивши спеціальні економічні території з привабливими умовами для бізнесу та інвестицій. На цих територіях зосереджена необхідна інституційна та інфраструктурна підтримка, що полегшує започаткування стартапів. Польща також реалізувала План відповідального розвитку та Бізнес-конституцію, що надають систему методів та інструментів для стимулювання інновацій. Додатково, утворення Міністерства бізнесу та технологій сприяє розвитку стартап-ринку та його технологічних аспектів. Ці ініціативи узгоджуються з міжнародною співпрацею, зокрема через започаткований міст інноваційних підприємств між Україною та Польщею, що допомагає українським стартапам виходити на польський ринок і залучати інвестиції з урядових та приватних джерел.

Угорщина активно зосереджує увагу на розвитку своєї стартап-екосистеми, особливо на тлі досягнутого високого рівня діджиталізації економіки. Приблизно 15% працездатного населення країни працює в цьому секторі, виробляючи п'яту частину валового продукту. У 2016 році Угорщина започаткувала довготерміновий план розвитку інноваційного підприємництва, який включає підтримку малого бізнесу, розвиток капітальних ресурсів, культуру підприємництва та створення привабливого бізнес-середовища. Утворено спеціальний орган для координації інноваційного ринку та імплементації стратегічних урядових ініціатив, спрямованих на стимулювання стартапів. Нормативно-правові акти, розроблені в цьому контексті, спрямовані на підтримку швидкого росту стартапів і задоволення потреб у кваліфікованих кадрах, включаючи можливості придбання акцій за зниженими ставками та створення спеціальних пільгових зон. Таким чином, стратегія фінансової підтримки інноваційного підприємництва в Угорщині визначена як стратегічне завдання держави.

Інструменти державного стимулювання, які застосовуються для розвитку стартап-екосистем у країнах Центральної та Східної Європи, детально представлені на рисунку 3.2.

Відтак, на сьогодні, у різних країнах світу основними інвесторами в інноваційне підприємництво є міжнародні та національні компанії, державні органи, приватні господарства, венчурні корпорації, краудфандингові платформи та спеціалізовані інвестиційні фонди. У вітчизняному контексті, приватний капітал домінує у фінансуванні стартапів, часто перевищуючи державні інвестиції, які традиційно вкладаються в символічних обсягах. Перед війною, лише обмежена кількість венчурних компаній, декілька бізнес-інкубаторів та акселераторів брали участь у інвестиційній діяльності в галузі інновацій, що явно було недостатньо для розвитку регіональних інноваційних екосистем і національної економіки загалом.

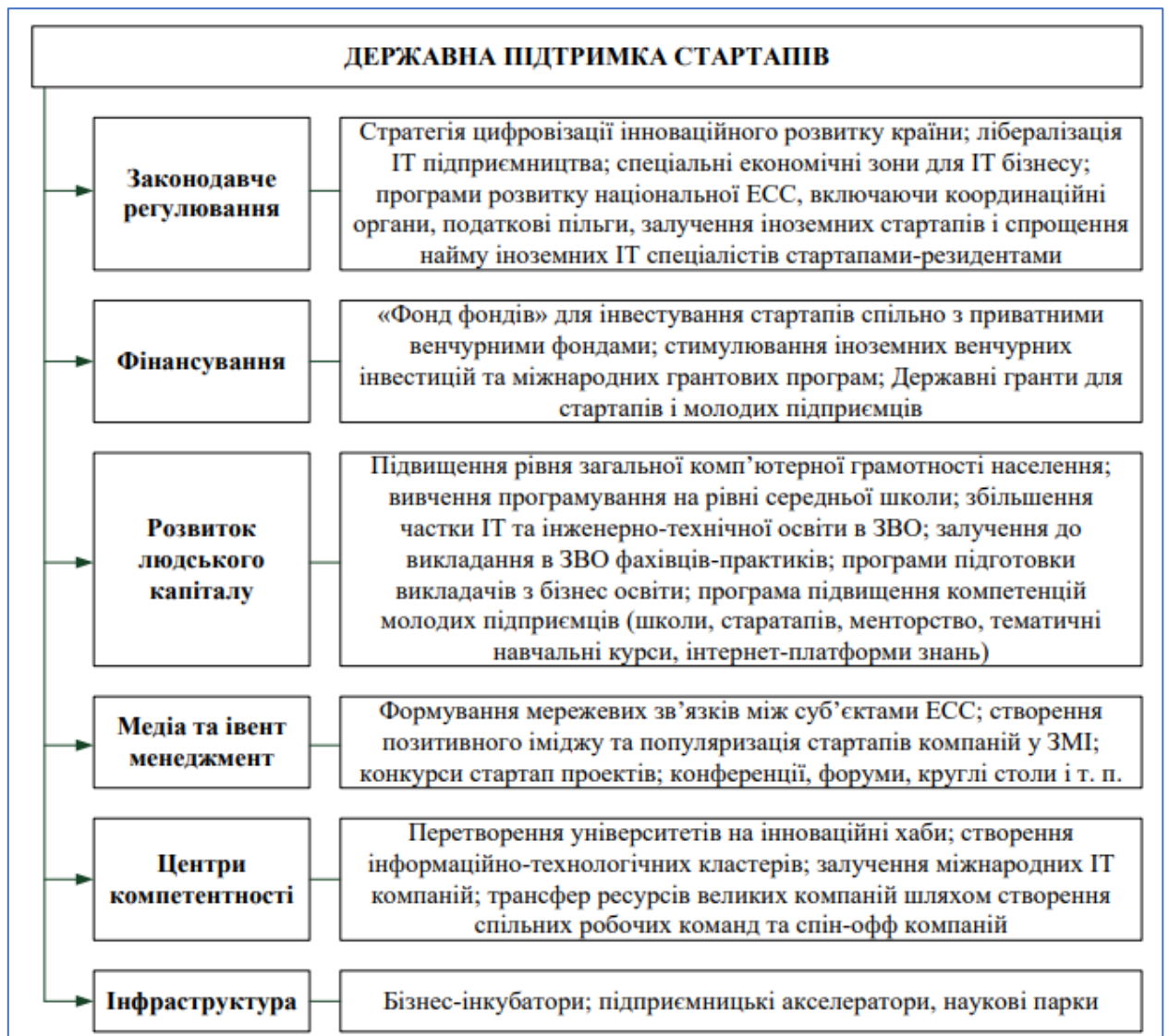

Рисунок 3.2. – Найпоширеніші способи регулювання і стимулювання розвитку екосистеми стартапів країнами Центральної і Східної Європи

**Побудовано автором на основі джерела [27].*

Наразі, вітчизняна стартап-екосистема займає лідируючі позиції у рейтингах серед європейських країн. Однак, повномасштабна війна і супутнє падіння конкурентоспроможності національного бізнесу, зниження інноваційності у господарській системі, погіршення умов діяльності підприємств, а також поступове зниження якості освітнього процесу в вищих навчальних закладах порівняно з країнами ЄС, висувають серйозні виклики для подальшого розвитку цієї галузі.

Досвід розвинених країн показує, що ефективне функціонування і розвиток інноваційного підприємництва залежать від значної державної

підтримки. У світлі цього, в Україні існує нагальна потреба у розробці довготермінової стратегії розвитку цього сектору. Це зумовлює важливість застосування сучасних інструментів стимулювання інновацій, які враховують швидку цифровізацію у всіх сферах діяльності країни, підготовку кваліфікованих спеціалістів та створення умов для залучення як внутрішніх, так і міжнародних інвестицій.

Для стимулювання розвитку вітчизняної стартап-екосистеми необхідно впровадити державну політику, яка передбачає: створення бази даних венчурних компаній, підготовку інноваційних менеджерів, захист інтелектуальної власності, оптимізацію інвестиційних процесів, розробку ринкових прогнозів, законодавче регулювання інвестицій, поліпшення умов для міжнародних інвестицій, а також підвищення рівня безпеки інвестицій.

Стратегічні напрями урядової підтримки розвитку національної стартап-екосистеми повинні включати:

1. Інвестиції держави в ключові стартапи та залучення фінансових ресурсів через співпрацю з комерційними венчурними організаціями.
2. Розробка законодавчих ініціатив для спрощення умов діяльності нових малих підприємств у сферах, зокрема інформаційних технологій.
3. Підтримка розвитку інтелектуального капіталу, що стимулюватиме IT-підприємництво, організація освітніх програм з цифрової грамотності та підготовка молоді до створення власних стартапів.
4. Створення інноваційних центрів та технологічних груп з участю національних і міжнародних бізнес-структур.
5. Інформаційна популяризація стартапів і інноваційного бізнесу у різних медіа, що сприятиме формуванню позитивного іміджу в країні.

Багато економістів-практиків сьогодні визнають, що ключ до розвитку інноваційного підприємництва полягає у створенні сприятливих умов для діяльності малого та середнього бізнесу. Це пояснюється тим, що саме в цьому секторі зазвичай найбільше виявляється зацікавленості у запуску та реалізації стартап-проектів.

З наближенням переговорів про вступ України до ЄС, важливо проаналізувати досвід Європейського Союзу у стимулюванні розвитку інноваційного підприємництва. У ЄС регуляція підприємницьких структур здійснюється Генеральним директором Європейської Комісії, що охоплює ринок ЄС, промисловість, малий бізнес та підприємництво. Ця політика зосереджена на створенні єдиного ринку продукції та послуг, ефективній промисловій політиці, активізації діяльності підприємств, полегшенні доступу до фінансування, зниженні адміністративного тиску, та забезпеченні дотримання інтелектуального законодавства. У 2013 році ЄС розробив План дій, який передбачав комплекс заходів для стимулювання малого бізнесу, включаючи навчання основам бізнесу, створення сприятливого підприємницького середовища, формування культури підприємництва, та залучення інвестицій через покращення якості економічного середовища [30].

В передових країнах світу система державних замовлень є ключовим інструментом для втілення у практику довгострокових планів і програм у сферах освіти, науки, інновацій, створення соціальних благ та адресації суспільних проблем. Держава, як значний економічний актор, працює з підприємницькими структурами через різноманітні угоди для досягнення цих цілей. Ці контракти варіюються від виконання робіт, надання послуг, до постачання товарів, кожен з яких має соціально-економічне значення. Уряд забезпечує ретельний моніторинг за виконанням цих проєктів, в той час як комерційні структури отримують користь, використовуючи державну економічну інфраструктуру та інституційні об'єкти, а також отримуючи різноманітні послуги від зведених споруд.

Досвід США в області урядових замовлень може бути особливо корисним для стимулювання розвитку підприємств у вітчизняній економіці, зокрема в секторах з низькою часткою державної участі. У Сполучених Штатах уряд ефективно використовує державні контракти для залучення комерційних структур до вирішення як поточних, так і стратегічних завдань суспільного розвитку. В господарському праві США існують норми, які забезпечують

постійні квоти для участі підприємств у державних контрактах як субпідрядників основних виконавців. Контракти також можуть включати заходи для стимулювання зайнятості, регулювання робочого часу, умов виплати заробітної плати, а також соціальні пакети для працівників [30].

Враховуючи міжнародний досвід і поточний кризовий стан української економіки, необхідно вжити заходів для стимуляції діяльності інноваційно орієнтованого малого бізнесу. Серед пропонованих кроків:

1. Покращення умов для ведення бізнесу через зниження рівня державного втручання, включно з фіскальним, адміністративним, та дозвільним тисками.

2. Впровадження преференцій для малого інноваційного бізнесу у сфері державних закупівель, забезпечуючи їм можливість участі у програмах на основі державних контрактів.

3. Вдосконалення комунікації між підприємцями та державними інститутами через застосування сучасних інформаційних технологій і подальшу цифровізацію державних послуг.

4. Поліпшення умов ведення господарської діяльності шляхом зниження державного тиску на бізнес, включаючи фіскальні, адміністративні та дозвільні бар'єри.

5. Надання преференцій для малого інноваційного бізнесу у сфері державних закупівель.

6. Поліпшення зв'язків підприємців з державними інституціями за допомогою цифровізації та модернізації державних послуг.

7. Розробка інфраструктури фінансового забезпечення для підтримки бізнесу через різноманітні кредитні програми та гарантії.

8. Створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій, підвищення прозорості економічної діяльності.

9. Започаткування інноваційних хабів з використанням потенціалу університетів, які б надавали безкоштовні курси та консультації для підприємців.

10. Урядова підтримка інтеграції освіти, науки та бізнесу для підвищення інноваційної спроможності, зокрема через сприяння міжнародному співробітництву в галузі технологічних розробок.

11. Збільшення участі уряду у проведенні підприємницьких курсів у вищих навчальних закладах і реалізація обміну практичним досвідом з іншими країнами.

12. Стимулювання громадян до започаткування власного бізнесу за спрощеною системою оподаткування та обліку, підтримка на рівні держави та регіонів.

Створення сприятливого середовища для підприємницької діяльності в країні значною мірою визначається ефективністю урядової політики у розвитку цього сектору. Ключовими аспектами такої політики є забезпечення доступних умов для залучення капіталу, розробка ефективного законодавства, створення справедливої системи оподаткування, можливість налагодження міжнародних зв'язків, а також надання інформаційної та консультаційної підтримки підприємцям-інноваторам та стартапам.

3.2. Концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку

ТОВ «Авідаль»

Для розробки концептуального механізму активізації інноваційного розвитку ТОВ "Авідаль", з урахуванням вищезгаданих висновків та поточної діяльності компанії, можна запропонувати наступні кроки:

1. Стратегічний аналіз.

- Вивчення потреб ринку та аналіз конкурентів: збір інформації про поточні тенденції та вимоги ринку, особливості поведінки споживачів, а також аналіз діяльності основних конкурентів.

- SWOT-аналіз: оцінка внутрішніх сильних і слабких сторін компанії, а також зовнішніх можливостей і загроз для інноваційного розвитку.

2. Формування інноваційної стратегії.

- Визначення інноваційних пріоритетів: вибір основних напрямів інноваційного розвитку, які можуть включати нові продукти, удосконалення процесів, розвиток цифрових технологій та екологічні ініціативи.

- Розробка інноваційної програми: створення конкретного плану дій на основі визначених пріоритетів, з урахуванням ресурсів, бюджетів та термінів впровадження.

3. Організація інноваційного процесу.

- Структурування управління інноваціями: визначення відповідальних осіб або формування інноваційних команд, включаючи залучення зовнішніх експертів або консультантів.

- Впровадження інноваційних процесів: розробка і впровадження методів управління інноваційними проектами, включаючи моніторинг та оцінку їх ефективності.

4. Інтеграція інновацій.

- Технологічні інновації: впровадження новітніх технологічних рішень у процеси виробництва, логістики, а також у взаємодію з клієнтами.

- Маркетингові інновації: розробка нових маркетингових стратегій, зокрема цифрового маркетингу, що спрямовані на підвищення впізнаваності бренду та просування продукції.

5. Стимулювання інноваційної активності.

- Мотиваційні програми для співробітників: впровадження системи заохочень для співробітників за участь у інноваційних проектах і внесення ідей, які можуть бути реалізовані.

- Навчання та розвиток: організація тренінгів та семінарів для підвищення кваліфікації співробітників, акцент на засвоєнні нових знань і компетенцій у сфері інновацій.

6. Моніторинг і оцінка.

- Система оцінки результативності: впровадження системи KPIs для вимірювання успішності інноваційних ініціатив, забезпечення їх коректної імплементації та досягнення поставлених цілей.

7. Зовнішня підтримка і співпраця.

- Партнерство з науковими установами і стартапами: залучення зовнішніх інновацій через співпрацю з науково-дослідними інститутами, університетами та стартапами.

Цей концептуальний механізм має забезпечити комплексний підхід до активізації інноваційного розвитку, сприяючи збільшенню конкурентоздатності і відкриваючи нові можливості для росту та розвитку ТОВ "Авідаль".

Розробка концепції активізації інноваційного розвитку для ТОВ "Авідаль" в умовах глобалізації та цифровізації може мати вирішальне значення для майбутнього розвитку компанії. Ця концепція спрямована на досягнення стратегічних економічних цілей, зокрема у сфері оптової торгівлі молочними продуктами, і сприятиме максимальному використанню економічного потенціалу компанії в інноваційній діяльності.

Основні елементи концепції включають:

- Стратегічне планування інновацій: формування механізмів для аналізу економічного потенціалу ТОВ «Авідаль» і розробка заходів зі стимулювання його максимального задіяння для розвитку інновацій.

- Державна підтримка: реалізація нового інноваційно-інвестиційного потенціалу через державну підтримку і впровадження макроекономічних заходів, що сприяють інноваційному розвитку.

- Аналіз ринкових викликів: врахування зовнішніх викликів, які компанія може зустріти на шляху впровадження інновацій, і розробка стратегій адаптації та відповіді на ці виклики.

- Конкурентні переваги: підкреслення і використання конкурентних переваг ТОВ «Авідаль» на внутрішньому та міжнародному ринках завдяки інноваційним рішенням.

- Зв'язок між стратегічним та оперативним плануванням: посилення взаємодії між довгостроковими цілями і повсякденним управлінням компанії.

- Розвиток культури інновацій: стимулювання культури інновацій у компанії та серед її споживачів, включно з освітою та підвищенням обізнаності про можливості інноваційного розвитку.

- Показники для управлінських рішень: визначення та використання ключових критеріальних показників для оцінки ефективності інновацій та прийняття рішень на державному рівні.

- Фундаментальна підготовка змін: підготовка і реалізація змін, що забезпечують стійкий довгостроковий розвиток інноваційної діяльності в ТОВ «Авідаль».

Ця концепція не тільки дозволить ТОВ «Авідаль» адаптуватися до сучасних викликів і впроваджувати новітні технології, а й значно підсилить її позиції на ринку.

Концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку для ТОВ «Авідаль» повинна включати чітко визначену мету, завдання та принципи, які будуть лежати в основі її політики в цій сфері. Важливими складовими є також вибір ефективних інструментів, визначення конкретних етапів реалізації політики та очікувані результати цих заходів.

Мета концептуального механізму активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» полягає у створенні умов для сталого зростання підприємства шляхом інтеграції інновацій у всі основні бізнес-процеси. Ця мета передбачає наступні ключові аспекти:

1. Покращення продуктивності та ефективності діяльності. Оптимізація виробничих і логістичних процесів за допомогою впровадження новітніх технологій і систем управління даними, що дозволить знизити витрати і підвищити якість обслуговування клієнтів.

2. Розширення ринкової частки. Розвиток нових продуктів та послуг, які задовольнятимуть змінні потреби споживачів, і впровадження інноваційних маркетингових стратегій для просування цих продуктів на ринку.

3. Зміцнення конкурентоспроможності. Використання інновацій як засобу для підвищення якості та унікальності товарів, що виробляються, для

забезпечення переваг над конкурентами в умовах глобалізації та зростаючої конкуренції.

4. Створення стійкої інноваційної культури. Розвиток внутрішніх ресурсів і потенціалу підприємства через систематичне навчання і розвиток співробітників, формування культури відкритості до інновацій та експериментів.

5. Підвищення соціальної відповідальності та екологічної стійкості. Впровадження еко-інноваційних підходів у виробництво та логістику для мінімізації впливу на довкілля і забезпечення сталого розвитку.

Ця мета відображає загальну стратегію і напрямки розвитку ТОВ «Авідаль» і передбачає створення комплексної системи, що сприятиме не лише безпосередньому впровадженню інновацій, але й довгостроковому сталому розвитку підприємства на ринку.

Завдання концептуального механізму активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» мають бути спрямовані на реалізацію поставленої мети та включати:

1. Інтеграція інноваційних технологій:

- Впровадження передових технологій у виробничі лінії.
- Оптимізація логістичних процесів за допомогою сучасних ІТ-рішень.

2. Розвиток нових продуктів та ринків:

- Розробка і запуск інноваційних продуктів, що відповідають сучасним трендам ринку.

- Дослідження та аналіз нових ринків для розширення діяльності.

3. Маркетингові ініціативи:

- Розробка та реалізація інноваційних маркетингових стратегій.

- Застосування цифрового маркетингу для залучення нових клієнтів та підвищення лояльності існуючих.

4. Підвищення кваліфікації та розвиток персоналу:

- Організація навчань і тренінгів для співробітників.

- Створення стимулів для розвитку інноваційного мислення серед персоналу.

5. Екологічна ініціатива:

- Впровадження екологічних технологій виробництва.
- Зниження впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище.

6. Стратегічне планування та ризик-менеджмент:

- Розробка комплексних стратегій управління ризиками.
- Планування довгострокового розвитку на основі аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища.

7. Оцінка і моніторинг ефективності інновацій:

- Систематичний аналіз ефективності інновацій та їх впливу на підприємство.

- Адаптація інноваційних процесів на основі отриманих результатів.

Принципи формування політики активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» повинні базуватися на фундаментальних засадах, які забезпечують цілісність та ефективність інноваційної діяльності. Ось декілька ключових принципів:

1. Цілісність та системність:

- Інновації повинні бути інтегровані у всі аспекти діяльності компанії, від виробництва до маркетингу, забезпечуючи системний підхід до управління змінами.

2. Стійкість та адаптивність:

Інноваційна діяльність повинна бути достатньо гнучкою, щоб адаптуватися до швидко змінюваних зовнішніх умов, забезпечуючи стійкість компанії до кризових явищ.

3. Клієнтоорієнтованість:

- Інновації мають фокусуватися на потребах та очікуваннях клієнтів, підвищуючи якість продукції та сервісів, що пропонуються компанією.

4. Співпраця та відкритість:

- Активне включення співробітників, партнерів та інших зацікавлених сторін у процес інновацій, забезпечення відкритості інформації та ресурсів.

5. Прозорість та відповідальність:

- Всі інноваційні процеси мають бути прозорими і зрозумілими для всіх учасників, з чітким визначенням відповідальності за кожен етап розвитку і реалізації інновацій.

6. Підтримка та мотивація:

- Створення умов для мотивації персоналу на інноваційну діяльність, включаючи фінансові і нефінансові стимули для розробки та впровадження нововведень.

7. Орієнтація на довгострокові результати:

- Інновації повинні відображати стратегічні цілі підприємства, фокусуючись на довгострокових перевагах та вигодах.

Інструменти, які можуть бути використані для активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль», повинні охоплювати різноманітні аспекти управління, технології, фінансування та організаційні зміни. Ось основні інструменти, які можуть бути включені у концептуальний механізм:

1. Технологічні платформи:

- Впровадження сучасних IT-рішень та цифрових платформ, таких як ERP-системи, CRM, та інші інструменти для автоматизації бізнес-процесів і підвищення ефективності взаємодії з клієнтами.

2. Аналітичні інструменти:

- Використання Big Data та аналітики для збору та обробки даних, що дозволяють краще розуміти ринкові тенденції, поведінку споживачів і ефективно управляти запасами.

3. Інноваційні лабораторії (R&D):

- Створення власних дослідницьких центрів або співпраця з університетами, науково-дослідними інститутами для розробки нових продуктів і технологій.

4. Тренінги та освіта:

- Регулярне навчання співробітників новим технологіям і методикам роботи, включаючи стажування і майстер-класи від провідних фахівців галузі.

5. Фінансові інструменти:

- Залучення інвестицій через венчурне фінансування, державні гранти, кредити під інноваційні проекти.

6. Стимулювання інноваційної активності:

- Впровадження системи мотивації та винагород для співробітників за успішне впровадження нововведень.

7. Маркетингові стратегії:

- Розробка нових маркетингових кампаній та каналів комунікації, спрямованих на підвищення брендової відомості та залучення нових клієнтів.

8. Партнерства та співпраця:

- Налагодження партнерства з іншими компаніями та інституціями для обміну знаннями та спільного розвитку інноваційних проектів.

Визначені інструменти допоможуть ТОВ «Авідаль» активізувати інноваційний розвиток, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стійке зростання на ринку.

Етапи активізації інноваційного розвитку:

1. Аналіз поточного стану і динаміки інноваційного розвитку в ТОВ "Авідаль", визначення ключових напрямків для подальшого інноваційного зростання.

2. Встановлення конкретних індикаторів для моніторингу прогресу інноваційної діяльності, зокрема в сферах маркетингу та продуктового розширення.

3. Розробка та імплементація інфраструктури, необхідної для підтримки інноваційного розвитку, включаючи технологічні, кадрові та фінансові ресурси.

4. Створення системи оцінювання інноваційної ефективності підприємства для забезпечення постійного вдосконалення та адаптації.

5. Забезпечення доступу до зовнішніх і внутрішніх інвестиційних та фінансових ресурсів з мінімізацією ризиків та максимізацією потенційної віддачі.

6. Розробка та впровадження ефективних стратегій комунікації для формування інноваційної культури всередині та поза компанією.

7. Співпраця з усіма зацікавленими сторонами, включаючи партнерів, постачальників та споживачів, для оптимізації інноваційних процесів.

8. Створення умов для сприятливого розвитку, що сприятиме інноваціям та дозволить підприємству адаптуватися до мінливих ринкових умов.

Очікувані результати від активізації інноваційного розвитку ТОВ "Авідаль" включають:

1. Ефективне протистояння глобальним ринковим викликам, що дозволить компанії зберігати стабільність та рости незважаючи на зовнішні умови.

2. Високий рівень інноваційної активності всередині компанії, забезпечуючи постійне оновлення продуктових ліній та сервісів.

3. Розвиток ефективної інфраструктури для підтримки інновацій та стартапів, спрямований на вдосконалення бізнес-процесів та запровадження новітніх технологій.

4. Зміцнення продовольчої безпеки через впровадження інновацій у переробці молочних продуктів та виробництві сирів, що підвищить якість та конкурентоспроможність продукції.

5. Вирощування інноваційної культури в компанії, спрямоване на підвищення креативності та ініціативності співробітників.

6. Створення прибуткового та конкурентоспроможного бізнес-середовища з акцентом на довгострокове партнерство та розширення ринкових можливостей.

7. Підвищення загальної інноваційності продукції, що сприятиме зростанню попиту на продукти ТОВ "Авідаль" як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

8. Зростання фінансових показників компанії через оптимізацію витрат та підвищення ефективності операцій.

Механізм активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль»

Мета концептуального механізму активізації інноваційного розвитку

ТОВ «Авідаль» полягає у створенні умов для сталого зростання підприємства шляхом інтеграції інновацій у всі основні бізнес-процеси

ЗАВДАННЯ:

1. Інтеграція інноваційних технологій.
2. Розвиток нових продуктів та ринків.
3. Маркетингові ініціативи:
4. Підвищення кваліфікації та розвиток персоналу
5. Екологічна ініціатива:
6. Стратегічне планування та ризик-менеджмент
7. Оцінка і моніторинг ефективності інновацій

Принципи формування політики активізації інноваційного розвитку

ТОВ «Авідаль»:

1. Цілісність та системність
2. Стійкість та адаптивність
3. Клієнтоорієнтованість
4. Співпраця та відкритість
5. Прозорість та відповідальність
6. Підтримка та мотивація
7. Орієнтація на довгострокові результати

Інструменти, які можуть бути використані для активізації інноваційного розвитку ТОВ

«Авідаль»:

1. Технологічні платформи
2. Аналітичні інструменти
3. Інноваційні лабораторії (R&D)
4. Тренінги та освіта
5. Фінансові інструменти
6. Стимулювання інноваційної активності
7. Маркетингові стратегії
8. Партнерства та співпраця

ЕТАПИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА:

1. Стратегічний аналіз
2. Формування інноваційної стратегії
3. Організація інноваційного процесу
4. Інтеграція інновацій
5. Стимулювання інноваційної активності
6. Моніторинг і оцінка
7. Зовнішня підтримка і співпраця

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ: 1. Ефективне протистояння глобальним ринковим викликам 2. Високий рівень інноваційної активності всередині компанії. 3. Розвиток ефективної інфраструктури для підтримки інновацій та стартапів. 4. Зміцнення продовольчої безпеки через впровадження інновацій у переробці молочних продуктів та виробництві сирів. 5. Вирощування інноваційної культури в компанії. 6. Створення прибуткового та конкурентоспроможного бізнес-середовища. 7. Підвищення загальної інноваційності продукції. 8. Зростання фінансових показників компанії через оптимізацію витрат та підвищення ефективності операцій.

Рисунок 3.1 - Концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку ТОВ "Авідаль"

Враховуючи широкий спектр впроваджених інновацій та цілеспрямовану стратегію їх реалізації, можна з упевненістю сказати, що ТОВ "Авідаль" зможе ефективно використати потенціал інновацій для досягнення визначених стратегічних цілей, що у свою чергу зміцнить її позиції на ринку і сприятиме довготривалому розвитку.

Запропонований концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку ТОВ "Авідаль" є стратегічним відповіддю на сучасні виклики та потреби ринку. Враховуючи детально розроблені етапи, завдання, інструменти та принципи, механізм має всі шанси стати ефективним засобом для досягнення визначених стратегічних цілей компанії. Він сприятиме не лише підвищенню конкурентоспроможності та зміцненню ринкових позицій ТОВ "Авідаль", а й забезпечить компанії переваги завдяки інноваційній активності та оперативній адаптації до змінних умов ринку.

Ключовим аспектом успіху є інтеграція всіх рівнів управління компанії у процес інноваційного розвитку, що забезпечується через системне і збалансоване впровадження інноваційних процесів. Результати, які компанія може очікувати від реалізації даного механізму, включають зростання продажів, покращення якості продукції, розвиток нових ринків та збільшення клієнтської лояльності. Це також сприятиме сталому розвитку компанії та підвищенню її інвестиційної привабливості.

ВИСНОВКИ

У першому розділі було досліджено теоретичні основи інноваційного розвитку підприємництва. Визначена сутність, особливості та роль інноваційного розвитку підприємництва в умовах викликів і загроз. В роботі було визначено, що інноваційний розвиток у широкому сенсі охоплює різноманітні процеси, стратегії та методи, які спрямовані на генерацію та реалізацію нових ідей, продуктів, послуг, технологій і методологій у країні. Це робиться з метою відкриття нових можливостей, зміцнення конкурентних позицій і підвищення якості життя громадян. Обґрунтовано, що інноваційний розвиток у сфері підприємництва слід розглядати як комплексний багаторічний процес. Він включає застосування інноваційних рішень і стратегій в операціях підприємств з метою збільшення ефективності, покращення фінансових показників та інших аспектів їхньої діяльності. Цей підхід допомагає зміцнити конкурентоспроможність та стійкість підприємств, що є особливо важливим у контексті глобальних викликів та загроз, зокрема внаслідок військових конфліктів. Визначені основні напрями інноваційного розвитку, які є критично важливими для підприємництва в Україні. Досліджені основні аспекти інноваційного розвитку підприємства, які можна аналізувати через категорії різних видів інновацій, де кожен вид інновацій вивчається з метою виявлення їх впливу на розвиток підприємства. Розглянуті глобальні та національні виклики інноваційному розвитку підприємництва. Зокрема, було запропоновано аналізувати глобальні виклики для інноваційного підприємництва в Україні, враховуючи можливості та загрози, потенціал адаптації, та необхідність реагування. Обґрунтовані ключові виклики інноваційному розвитку підприємництва в Україні. Досліджено інституційні засади регулювання інноваційного підприємництва в Україні. Визначено, що інституційне регулювання та стимулювання інноваційного розвитку підприємництва слід розглядати як комплекс заходів, заснованих на законодавстві, програмно-стратегічних документах і неформальних нормах ділових відносин. Ці заходи реалізуються державними органами, місцевими

органами самоврядування, громадськими організаціями та приватним сектором, з метою підтримки інноваційної активності та пропаганди інноваційної культури серед бізнесу та суспільства. Інституційне регулювання є діяльністю, що здійснюється не тільки державою, але й інститутами громадянського суспільства та безпосередньо підприємцями. Його результатом повинно бути створення сприятливого бізнес-середовища. До формальних інститутів, що регулюють інноваційну діяльність підприємництва в Україні, можна віднести: законодавство України, включаючи програмні документи та стратегії в цій сфері та інститути регулювання, зокрема органи державної влади, місцевого самоврядування, які в межах своїх повноважень впливають на інноваційні процеси, їх фінансування та механізми підтримки інноваційного підприємництва. Обґрунтовано, що неформальні інститути доповнюють формальні законодавчі та регуляторні механізми, створюючи умови для ефективного розвитку та поширення інновацій.

У другому розділі проведена оцінка фінансово-економічної та інноваційної діяльності ТОВ «Авідаль». Компанія «Авідаль» спеціалізується на оптовій торгівлі молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами, а також займається переробкою молока і виробництвом сиру. Додатково, "Авідаль" проводить дослідження ринку та консультації з комерційної діяльності та управління. Організаційна структура ТОВ "Авідаль" є класичною функціональною структурою. Такий тип організаційної структури є доцільним для компаній з чітко визначеними бізнес-процесами та спеціалізованими відділами, оскільки він дозволяє зосередитися на ключових аспектах діяльності та ефективно управляти кожним напрямком. Аналіз фінансово-економічного становища ТОВ «Авідаль», показав, що загалом компанія демонструє здатність генерувати прибуток, однак її фінансова стійкість та ліквідність перебувають під загрозою через високу залежність від залучених коштів та неефективне управління капіталом. Для забезпечення стабільності та зростання ТОВ «Авідаль» необхідно зосередитись на

покращенні фінансових показників і впровадженні стратегічних заходів з оптимізації використання ресурсів. Також у дослідженні було визначено рівень інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль». Для оцінки рівня інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» був використаний такий метод як метод індексного оцінювання. Розрахунок інноваційного індексу підприємства шляхом агрегування ключових показників: витрати на дослідження та розробки (R&D), кількість впроваджених інновацій, частка інноваційної продукції в загальному обсязі продажів тощо. Це дозволило отримати інтегральний показник, який відображає загальний рівень інноваційної діяльності. Отриманий індекс 0.27 свідчить про середній рівень інноваційного розвитку підприємства. Цей рівень демонструє, що ТОВ «Авідаль» має потенціал для зростання, однак є потреба у посиленні: витрат на дослідження та розробки, розширенні кількості впроваджених інновацій, збільшення частки інновацій в своїй господарській діяльності. Зокрема, інновації, впроваджені ТОВ «Авідаль», були спрямовані на розвиток маркетингових стратегій. Також було визначено тип інноваційного розвитку компанії, як маркетингово-орієнтований тип інноваційного розвитку, що ґрунтується на вдосконаленні інструментів взаємодії з клієнтами та підвищенні привабливості продукції. У випадку ТОВ «Авідаль» це поєднується з адаптивним підходом, який дозволяє швидко реагувати на зміну умов ринку та розширювати асортимент і сегменти діяльності.

У третьому розділі роботи були розроблені шляхи активізації інноваційного розвитку підприємництва в умовах викликів і загроз. Зокрема було проаналізовано використання зарубіжного досвіду стимулювання інноваційного розвитку підприємництва. Враховуючи міжнародний досвід і поточний кризовий стан української економіки, необхідно вжити заходів для стимуляції діяльності інноваційно орієнтованого малого бізнесу. Серед пропонованих кроків: покращення умов для ведення бізнесу через зниження рівня державного втручання, включно з фіскальним, адміністративним, та дозвільним тисками; впровадження преференцій для малого інноваційного

бізнесу у сфері державних закупівель, забезпечуючи їм можливість участі у програмах на основі державних контрактів; вдосконалення комунікації між підприємцями та державними інститутами через застосування сучасних інформаційних технологій і подальшу цифровізацію державних послуг; поліпшення умов ведення господарської діяльності шляхом зниження державного тиску на бізнес, включаючи фіскальні, адміністративні та дозвільні бар'єри; надання преференцій для малого інноваційного бізнесу у сфері державних закупівель; поліпшення зв'язків підприємців з державними інституціями за допомогою цифровізації та модернізації державних послуг; розробка інфраструктури фінансового забезпечення для підтримки бізнесу через різноманітні кредитні програми та гарантії; створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій, підвищення прозорості економічної діяльності; започаткування інноваційних хабів з використанням потенціалу університетів, які б надавали безкоштовні курси та консультації для підприємців; урядова підтримка інтеграції освіти, науки та бізнесу для підвищення інноваційної спроможності, зокрема через сприяння міжнародному співробітництву в галузі технологічних розробок; збільшення участі уряду у проведенні підприємницьких курсів у вищих навчальних закладах і реалізація обміну практичним досвідом з іншими країнами; стимулювання громадян до започаткування власного бізнесу за спрощеною системою оподаткування та обліку, підтримка на рівні держави та регіонів. Загалом створення сприятливого середовища для підприємницької діяльності в країні значною мірою визначається ефективністю урядової політики у розвитку цього сектору. Ключовими аспектами такої політики є забезпечення доступних умов для залучення капіталу, розробка ефективного законодавства, створення справедливої системи оподаткування, можливість налагодження міжнародних зв'язків, а також надання інформаційної та консультаційної підтримки підприємцям-інноваторам та стартапам. Для досліджуваного підприємства було запропоновано концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку, який містить визначені конкретні кроки. Мета

концептуального механізму активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» полягає у створенні умов для сталого зростання підприємства шляхом інтеграції інновацій у всі основні бізнес-процеси. Для досягнення мет було сформовано обґрунтовані кроки та завдання. Також були визначені принципи формування політики активізації інноваційного розвитку, що базуються на фундаментальних засадах, які забезпечують цілісність та ефективність інноваційної діяльності. Запропоновані конкретні інструменти можуть бути реально використані на практиці для активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль». Загалом, було визначено потенційні результати від активізації інноваційного розвитку ТОВ «Авідаль» включають, які включають, зокрема ефективне протистояння глобальним ринковим викликам, високий рівень інноваційної активності всередині компанії, розвиток ефективної інфраструктури для підтримки інновацій та стартапів, зміцнення продовольчої безпеки через впровадження інновацій у переробці молочних продуктів та виробництві сирів, вирощування інноваційної культури в компанії, створення прибуткового та конкурентоспроможного бізнес-середовища з акцентом на довгострокове партнерство та розширення ринкових можливостей, підвищення загальної інноваційності продукції, що сприятиме зростанню попиту на продукти ТОВ «Авідаль» як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, загальне зростання фінансових показників компанії через оптимізацію витрат та підвищення ефективності операцій. Запропонований концептуальний механізм активізації інноваційного розвитку є стратегічним відповіддю на сучасні виклики та потреби ринку. Він сприятиме не лише підвищенню конкурентоспроможності та зміцненню ринкових позицій компанії, а й забезпечить компанії переваги завдяки інноваційній активності та оперативній адаптації до змінних умов ринку. Ключовим аспектом успіху є інтеграція всіх рівнів управління компанії у процес інноваційного розвитку, що забезпечується через системне і збалансоване впровадження інноваційних процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко О.А. Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств. *Наукові праці Національного у-ту харчових технологій*. 2010. № 35. С. 5-10.
2. Гальчинський А.С., Геєць В.М., Семиноженко В.П. Україна: наука та інноваційний розвиток. Київ, 1997. 66 с.
3. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Звіт про діяльність Національної академії наук України у 2022 році: Національна академія наук України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=10062>
5. Зянько В.В., Єпіфанова І.Ю., Зянько В.В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2015. 172 с. URL: http://fk.vntu.edu.ua/images/documents/zez_2015.pdf
6. Іванова В.В. Дослідження теорії поняття інновації. *Економіка промисловості*. 2009. № 4. С. 80-86.
7. Ілляшенко С.М. Стратегічне управління інноваційною діяльністю на підприємстві на засадах маркетингу інновацій. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 12. С. 111-119.
8. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи. Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. 278 с.
9. Імпакт-інвестування: ризики та потенціал. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/impact-investment/so-take-impakt-investuvanna>
10. Модель циркулярної економіки. URL: <https://business.diia.gov.ua/handbook/impact-investment/model-cirkularnoi-ekonomiki>

11. Мороз О.С. Формування системи показників для оцінювання інноваційного розвитку підприємства. *Економіка Криму*. 2012. № 3(40). С. 263-266.
12. Мочерний С.В., Ларіна Я.С. Економічний енциклопедичний словник / За ред. С.В. Мочерного. Львів: Світ, 2005. 616 с.
13. Натрошвілі С. Ефективна інтеграція бізнесу, науки й освіти як умова зростання вартості компаній у постіндустріальній економіці. *Проблеми науки*. 243 2012. № 1. С. 2–9.
14. Підкамінний І.М., Ціпуринда В.С. Системні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства. *Ефективна економіка*. 2011. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=480>
15. Пілявоз Т.М. Інноваційний розвиток підприємства як важливий аспект розвитку економіки. *Інноваційна економіка*. 2012. № 4. С. 185-190.
16. Погорелов Ю.С. Оцінювання та моделювання розвитку підприємства: монографія. Луганськ : Глобус, 2010. 512 с.
17. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
18. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII (зі змінами). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
19. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
20. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 167-р.
21. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 р. № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

22. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 26.08.2021 р. № 447/2021
23. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 р.: розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 526-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
24. Рейтинг країн за кількістю стартапів. Startup Ranking (10.10.2023). Countries Ranking: URL : <https://www.startupranking.com/countries>
25. Ситник Н.І. Інструменти державної підтримки екосистеми стартапів: досвід країн центральної та Східної Європи. *Проблеми економіки*. 2020. № 2(44). С. 55–62.
26. Ситник Н.І. Інструменти державної підтримки екосистеми стартапів: досвід країн центральної та Східної Європи. *Проблеми економіки*. 2020. № 2(44). С. 55–62.
27. Ситник Н.І. Держава як суб'єкт формування екосистеми стартапів України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2020. Вип. 40. С. 30 – 35.
28. Федоров Р.К. Зарубіжний досвід розвитку стартапів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 19. С. 111–116.
29. Федулова І.В. Синергетична еволюційна модель інноваційного розвитку підприємства. *Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій*. 2010. № 36. С. 114-118.
30. Фролова Н.Л. Світовий досвід державної політики у сфері розвитку малого та середнього бізнесу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 61. С. 68–78.
31. Харів П.С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: монографія. Тернопіль: «Економічна думка», 2003. 326 с.

32. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотку та економічного циклу; пер. укр. Київ, 2011. 242 с.
33. Aytekin A., Ecer F., Korucuk S., Karamaşa Ç. Global innovation efficiency assessment of EU member and candidate countries via DEA-EATWIOS multi-criteria methodology. *Technology in Society*. 2022. Vol. 68. 101896. URL: <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2022.101896>
34. Davenport T.H. Thinking for a living: how to get better performances and results from knowledge workers. *Harvard Business Press*, 2005.
35. Drucker P. Management Challenges for the 21st Century. Routledge. London, 2006. 208 p.
36. European innovation scoreboard: European Commission. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en
37. Explore the interactive database of the GII 2022 indicators: Global Innovation Index. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
38. Most Innovative Countries 2023: World Population Review. URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/most-innovative-countries>
39. Rothwell R. Successful industrial innovation: critical success factor for the 1990s. *R&D Management*. 1992. № 22(3). P. 221–239
40. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. Cambridge, 1912. MA: Harvard University Press.
41. The Global Innovation Index (GII) Conceptual Framework. World Intellectual Property Organization, 2016. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016-annex1.pdf
42. Witt U. How Evolutionary is Schumpeter's. Theory of Economic Development. *Industry and Innovation*. April/August. 2002. Vol. 9. № 1/2. P. 7- 22. URL: <http://www.econ.mpg.de/files/2004/staff/wittHowEvolutionaryIsSchumpeter's Theory.pdf>
43. Zaltman G., Duncan R., Holbeek J. Innovations and Organizations. London: John Wiley and Sons, 1973. 164 p.

ДОДАТКИ

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АВІДАЛЬ"	Дата(рік,місяць,число)	за ЄДРПОУ	Коди
Територія	Голосіївський район		за КАТОТТГ	2022 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю		за КОПФГ	42668821
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами		за КВЕД	UA80000000000126643
Середня кількість працівників, осіб	35			240
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			46.39
Адреса, телефон	провулок РУСЛАНА ЛУЖЕВСЬКОГО, буд. 14, корпус 1, оф. 3-Б, м. КИЇВ, 03039			8425858

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	4,5
Первісна вартість	1001	1,8	8,5
Накопичена амортизація	1002	(1,8)	(4,0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	278,7	480,8
первісна вартість	1011	311,2	666,7
знос	1012	(32,5)	(185,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	278,7	485,3
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	2 945,2	4 942,2
у тому числі готова продукція	1103	2 934,0	4 907,6
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11 728,3	9 866,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	498,1	1 965,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 317,7	250,3
Витрати майбутніх періодів	1170	2,7	4,2
Інші оборотні активи	1190	322,0	406,1
Усього за розділом II	1195	16 814,0	17 434,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	17 092,7	17 919,9

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 903,3	5 840,4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 003,3	5 940,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	49,0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	302,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	13 240,3	9 331,8
розрахунками з бюджетом	1620	546,4	401,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	417,8	254,0
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 302,7	1 895,1
Усього за розділом III	1695	15 089,4	11 930,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	17 092,7	17 919,9

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	134 629,4	87 203,5
Інші операційні доходи	2120	30,8	150,0
Інші доходи	2240	-	0,1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	134 660,2	87 353,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(110 911,3)	(71 537,8)
Інші операційні витрати	2180	(18 908,6)	(13 258,2)
Інші витрати	2270	(7,3)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(129 827,2)	(84 796,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	4 833,0	2 557,6
Податок на прибуток	2300	(895,7)	(417,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	3 937,3	2 139,8

Керівник

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

ЕП ФІЛІНСЬКИЙ
МИКОЛА
МИКОЛАЙОВИЧ
ЕП Непом'яца
Валентина
Вікторівна

ФІЛІНСЬКИЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ

(ініціали, прізвище)

Непом'яца Валентина Вікторівна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АВІДАЛЬ"	Дата(рік,місяць,число)	за ЄДРПОУ	Коди
Територія	Голосіївський район		за КАТОТТГ	2023 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю		за КОПФГ	42668821
Вид економічної діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами		за КВЕД	UA80000000000126643
Середня кількість працівників, осіб	34			240
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			46.39
Адреса, телефон	провулок РУСЛАНА ЛУЖЕВСЬКОГО, буд. 14, корпус 1, оф. 3-Б, м. КИЇВ, 03039			8425858

1.Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4,5	1,1
Первісна вартість	1001	8,5	8,5
Накопичена амортизація	1002	(4,0)	(7,4)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	480,8	378,4
первісна вартість	1011	666,7	745,3
знос	1012	(185,9)	(366,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	485,3	379,5
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	4 942,2	4 240,7
у тому числі готова продукція	1103	4 907,6	4 199,4
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	9 866,7	37 820,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	1 085,3
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 965,1	9 798,5
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	250,3	1 815,9
Витрати майбутніх періодів	1170	4,2	4,5
Інші оборотні активи	1190	406,1	523,8
Усього за розділом II	1195	17 434,6	55 289,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	17 919,9	55 668,8

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5 840,4	9 425,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	5 940,4	9 525,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	49,0	96,0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	302,0	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	9 331,8	43 313,8
розрахунками з бюджетом	1620	401,6	195,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	254,0	194,0
розрахунками зі страхування	1625	-	2,1
розрахунками з оплати праці	1630	-	7,7
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 895,1	2 528,1
Усього за розділом III	1695	11 930,5	46 047,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	17 919,9	55 668,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	178 800,8	134 629,4
Інші операційні доходи	2120	0,8	30,8
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	178 801,6	134 660,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(151 561,5)	(110 911,3)
Інші операційні витрати	2180	(22 518,7)	(18 908,6)
Інші витрати	2270	(349,7)	(7,3)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(174 429,9)	(129 827,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	4 371,7	4 833,0
Податок на прибуток	2300	(786,9)	(895,7)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	3 584,8	3 937,3

ЕП ФІЛІНСЬКИЙ
МИКОЛА
МИКОЛАЙОВИЧ
ЕП Непом'яца
Валентина
Вікторівна

Керівник _____ (підпис)
Головний бухгалтер _____ (підпис)

ЕП ФІЛІНСЬКИЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ _____ (ініціали, прізвище)
Непом'яца Валентина Вікторівна _____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АВІДАЛЬ"	Дата(рік,місяць,число)	за ЄДРПОУ	Коди
Територія	Голосіївський р-н		за ЄДРПОУ	2024 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю		за КАТОТТГ	42668821
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами		за КОПФГ	UA8000000000126643
Середня кількість працівників, осіб	35		за КВЕД	240
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			46.33
Адреса, телефон	провулок РУСЛАНА ЛУЖЕВСЬКОГО, буд. 14, корпус 1, оф. 3-Б, м. КИЇВ, 03039			8425858

1.Баланс на 31 грудня 2023 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1,1	1 283,8
Первісна вартість	1001	8,5	1 292,3
Накопичена амортизація	1002	(7,4)	(8,5)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	378,4	256,8
первісна вартість	1011	745,3	686,6
знос	1012	(366,9)	(429,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	379,5	1 540,6
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	4 240,7	21 087,5
у тому числі готова продукція	1103	4 199,4	20 990,7
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	37 819,8	39 713,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1 085,3	49,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9 798,5	8 879,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 815,9	3 348,7
Витрати майбутніх періодів	1170	4,5	37,2
Інші оборотні активи	1190	523,8	4 095,4
Усього за розділом II	1195	55 288,5	77 211,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	55 668,0	78 751,8

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 425,2	13 945,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	9 525,2	14 045,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	96,0	23,8
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	43 313,8	59 211,7
розрахунками з бюджетом	1620	195,8	420,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	194,0	263,9
розрахунками зі страхування	1625	2,1	2,8
розрахунками з оплати праці	1630	7,7	11,6
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 527,4	5 035,9
Усього за розділом III	1695	46 046,8	64 682,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	55 668,0	78 751,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2023 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	175 002,4	178 800,8
Інші операційні доходи	2120	237,7	0,7
Інші доходи	2240	5,3	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	175 245,4	178 801,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(144 983,1)	(151 561,5)
Інші операційні витрати	2180	(24 750,1)	(22 518,7)
Інші витрати	2270	(-)	(349,7)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(169 733,2)	(174 429,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	5 512,2	4 371,6
Податок на прибуток	2300	(992,3)	(786,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	4 519,9	3 584,7

ЕП ФІЛІНСЬКИЙ
МИКОЛА
МИКОЛАЙОВИЧ
ЕП Непом'яца
Валентина
Вікторівна

Керівник _____ (підпис)
Головний бухгалтер _____ (підпис)

ФІЛІНСЬКИЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ
(ініціали, прізвище)
Непом'яца Валентина Вікторівна
(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад